

TOSHKENT

Vatan yagonadir,
Vatan bittadir!

yulduzi

2010-yil
15-mart
N:11
(66760)

Gazeta 1929-yil 1-avgustdan chiqa boshlagan

O'zbekiston Respublikasi bolalar va o'smirlar gazetasi

ISSN - 2010-6092

Yurtimizga xush kelgin, NAURO'Z! olam!

Aziz o'quvchilar!

Toshkent shahar, Uchtepa tumanidagi 228-umumta'lim maktabi direktori
Dilfuza Islomova hamda uning shogirdlari barchangizni ayyom bilan muborakbod etishadi.
(Mazkur bilim dargohi haqida keyingi sonda o'qiydiz)

MUKOFOT UBORAK, QIZLARJON!

Qalblarimizni quvonch-u shodliklarga to'ldirib, qo'sha-qo'sha bayramlarni yetaklab yurtimizga zumrad bahor tashrif buyurdi. Shunday faraxbaxsh kunlarda Prezidentimiz Islom Karimovning qaroriga muvofiq adabiyot, san'at, fan, ta'lim, madaniyat sohaslarida erishgan alohida yutuqlari uchun bir guruh qizlarimizni Zulfiya nomidagi Davlat mukofoti bilan taqdirlash yaxshi bir an'anaga aylanib qoldi. 8-mart – Xalqaro xotin-qizlar bayrami arafasida ana shu yuksak mukofotlar tantanali ravishda topshirildi. Zulfiyaxonim izdoshlari bo'lish baxtiga muyassar bo'lgan qizlarimiz xotin-qizlarni har tomonlama o'qitish, ularning jamiyat hayotidagi faolligini oshirish borasida ko'rsatilayotgan doimiy e'tibori va g'amxo'rligi uchun davlatimiz rahbariga minnatdorchilik bildirishdi. Shuningdek, bunday yuksak mukofot sohibasi bo'lish zimmlariga yanada ulkanroq mas'uliyat yuklashini ta'kidlab o'tishdi.

Zulfiya nomidagi Davlat mukofoti bilan taqdirlanganlar ro'yxati:

- Sapekeyeva Aynura Polat qizi** – Samarqand iqtisodiyot kollejining 3-bosqich o'quvchisi.
- Qurbonboyeva Sarvinoz Karimberdi qizi** – Sirdaryo viloyati, Boyovut tumanidagi 9-umum o'rta ta'lim maktabining 9-sinf o'quvchisi.
- Volodina Veronika Vladimirovna** – Surxondaryo viloyati, Boysun tumanidagi 10-ixtisoslashtirilgan umumta'lim maktab-internatining 8-sinf o'quvchisi.
- O'sarova Maftuna Faxritdinovna** – Toshkent viloyat Davlat pedagogika institutining 2-bosqich talabasi.
- Davlatova Shahnozaxon Akmaljonovna** – Farg'ona shahar san'at kollejining 3-bosqich o'quvchisi.
- O'zbekova Go'zal Murat qizi** – Urganch Davlat universiteti qoshidagi 4-akademik litseyning 1-bosqich o'quvchisi.
- Dadamuhammedova Nodira Akmal qizi** – V.Uspenskiy nomidagi Respublika ixtisoslashtirilgan musiqa akademik litseyining 8-sinf o'quvchisi.
- Sanaqulova Munira Oripovna** – Qoraqalpog'iston Respublikasi ixtisoslashtirilgan san'at maktab-internatining 9-sinf o'quvchisi.
- Mamatova Shirin Mamajonovna** – Andijon san'at kollejining 2-bosqich o'quvchisi.
- G'ulomova Husniyabonu Erkinovna** – Buxoro shahridagi 22-umumiy o'rta ta'lim maktabining 8-sinf o'quvchisi.
- Abdurahmonova Iroda Xayrullayevna** – Jizzax Davlat pedagogika institutining 2-bosqich talabasi.
- Almanova Aziza Shaykat qizi** – Qarshi Davlat universiteti qoshidagi 2-akademik litseyining 3-bosqich o'quvchisi.
- Jonuzoqova Chaman Murodilla qizi** – Respublika musiqa va san'atga ixtisoslashtirilgan maktab-internatining 8-sinf o'quvchisi (Navoiy viloyati).
- Jaylobova Osiyo Yorqinboy qizi** – 1-Toshkent pedagogika kollejining 2-bosqich o'quvchisi (Namangan viloyati).

Biz ham ularni ko'p ming sonli o'quvchilarimiz nomidan samimiy muborakbod etamiz. O'qishlari va ijodiy faoliyatlarida ulkan muvaffaqiyatlar tilaymiz.

OLAMSHUMUL IXTIROLAR

Archimed taxminan bundan 2300 yil avval gidrostatikaning asosiy qonunini kashf qilgan edi. Cho'milayotib tanasining qandaydir qarshilik bilan suvga botgani va ayni paytda suv sathi ko'tarilgani uning e'tiborini tortgan. Ana shunda olim «Evrika» («Men topdim»), deya qichqirib yuborgandi.

Suyuqlikka botgan tanaga u siqib chiqargan suyuqlik og'irligiga teng bo'lgan va yuqoriga yo'nalgan kuch ta'sir etadi, degan qonun ana shunday kashf etilgan. Archimed qonuni keyinchalik ulkan kemalar va qayiq'larni yaratish imkonini berdi.

Dunyoga mashhur musavvir Leonardo da Vinchi o'zidan keyin astronomiya, botanika, muhandislik, gidravlika, optika, kimyo, mexanika kabi ko'plab sohalarda bo'yicha ixtiro va kashfiyotlar qoldirdi. Hozirgi zamon texnika ixtirosini oldindan ko'ra bilgan olim uchish va suzish apparatlari, optik qujilmalar va harbiy mashinalarni loyihalashtirgan edi.

Buyuk musavvir rasm chizishda ham tengsiz kashfiyotchi-ijodkor bo'lgan. Rasm chizishda soyadan asta-sekin yorug'likka o'tish va shu orqali o'ta tabiiy holatni hosil qilish usuli – sfumato ham uning kashfiyoti edi. «Sirli kechalar» va hanuzgacha millionlab san'at xilomandlarining o'ziga rom etib kelayotgan «Mona Liza», «Jakonda» asarlari buyuk usta-san'atkorning uyg'onish davridagi eng mashhur asarlari sanaladi.

MUNISAM

ONAM

Bugun shodiyona,
Bugun tantana.
Ayyomingiz muborak,
Mehribon ona.

Siz go'zalsiz betakror,
Farishta misol.
Mehribon bag'ringiz,
Tafti betimsol.

Siz borsiz hamisha,
Nurafshon xonam.
Bahoringiz muborak,
Munisam onam.

VATAN

Tuproq'ingni ko'zimga surtay,
Sajdagohim, yagonam Vatan.
Har giyohing azizdir menga,
Onajonim, bir donam Vatan.

Kindik qonim to'kilgan senda,
Ko'z ochganim, nahorim, Vatan.
Alishmasman dunyolarga hech,
Sen borlig'im, bahorim, Vatan!

Sobira MUHAMMADJON qizi,
poytaxtdagi 73-maktabning
7 -«B» sinf o'quvchisi

(O'ninchi saboq)

TAHRIRIYAT – IJOD GULSHANI

Har bir yosh qalamkash o'z ijod mahsulini gazeta yoki jurnal tahririyatiga jo'natadi. Bu xabar, maqola bo'ladi yoki suhbat, u albatta tahririyat xodimining

Hozirda biz katta tantanalar bilan nishonlaydigan ulug' ayyom - Navro'z. Yer haqidagi dastlabki ilmiy tasavvurlar paydo bo'lgan zamonlardan boshlab shakllangan. Dastlab bu bayramni nishonlash o'troq dehqonlarning, keyinchalik yarim o'troq va ko'chmanchi turkiy xalqlarning urf-odatlariga aylangan. Zamonamiz tarixchilari Navro'zning tarixiy ildizlari tosh asri (er. av. 10-5 ming yillar)ga borib taqaladi, degan xulosani bildiradilar.

Tarixiy ildizlari juda chuqur bo'lgan bu bayram Markaziy Osiyo va O'rta Sharq mamlakatlariida ancha qadim davrlardan nishonlanadigan tantana bo'lib, uning qadimiy an'ana ekanligini isbotlovchi qator tarixiy asarlar mavjud.

Jumladan, Abu Rayhon Beruniy, Umar Hayyom singari allomalarning tarixiy, ilmiy-adabiy asarlarida Navro'zning kelib chiqishi, uning o'ziga xos qadimiy rasm-rusumlari va marosimlari to'g'risida qiziqarli ma'lumotlar mavjud.

Bahor bayrami Navro'zni ajdodlarimiz tabarruk kun deb bilib, uni xursandchilik bilan o'tkazishga harakat qilganlar. Mirishkor dehqonlar Navro'z arafasida yetti taxtacha ustiga bug'doy, arpa, sholi, jo'xori, tariq, javdar, mosh kabi donli ekinlarning urug'larini yoyib, har kuni suv sepib turganlar. Ana shu donlarning unishiga qarab, kelayotgan mavsumda qaysi ekindan mo'l hosil olish mumkinligini chamalaganlar.

Qadimdan Navro'z bayrami qishloq joylarda dalaga qo'sh chiqarib, urug'lik - don sepish bilan yakunlangan. Ushbu marosimlar ham bir necha bosqichlardan iborat bo'lib, o'z ichiga «shoshmoylar», «urug' se-

Aziz o'quvchilar, milliy bayramimiz Navro'z haqida ko'p narsalarni bilasiz, to'g'rimi? Quyidagi ma'lumotlarimiz bayram haqidagi bilimlaringizni yanada boyitadi, degan umiddamiz.

pish», «qo'sh oshi» kabilarni qamrab oladi. Mazkur marosimlarning tarixiy ildizlari mil. av. III ming yillik oxiri II ming yillik boshlariga borib taqaladi va qadimiy e'tiqodlar bilan bog'liq holda haftaning belgilangan kunlarida o'tkazilgan.

Bayram dasturxonlarining bezatilishi ham xo'jalik mahsulotlari bilan bog'liq bo'lgan. Masalan, dehqonlarning dasturxonlari ziroatchilik ne'matlari bilan to'lsa, chorvadorlar dasturxonida go'sht, sut-qatiq mahsulotlari ko'proq bo'lgan. Aksariyat taomlar esa yalpiz, otquloqlardan tayyorlanib, ko'k somsa, ko'k chuchvara kabi pishiriqlar darmondorilarga boy taomlar sirasiga kiritilgan. Ushbu taomlar ichida eng keng tarqalgani sumalak bo'lib, bu taomni tayyorlashning o'zi alohida bir marosim hisoblanadi. Muhammad Husayn Burxonning «Burxon qoti» asarida (1650-y.) «samana - holvaytarga o'xshagan narsa, uni ko'klagan

bug'doy o'simtlarining shirasidan tayyorlanadi», deb izohlanadi. Sumalak pishirish ishlarida yoshi ulug', ko'p farzandli, xalq orasida hurmat qozongan ayollar yetakchilik qilganlar. O'rta asrlarning mashhur qomusiy olimlari asarlarida Navro'zning kelib chiqish tarixi afsonaviy shohlar Qayumars, Jamshid va Sulaymon bilan bog'lab talqin qilinadi. Navro'z bayram tarzida nishonlana boshlangandan beri turli hukmdorlar bu bayramni nishonlashga turlicha munosabatda bo'lganlar.

Bugungi kunda esa mazkur milliy bayramga katta e'tibor berilib, turli hududlarda o'ziga xos tarzda nishonlanmoqda. Yuqorida keltirilgan Navro'z bilan bog'liq barcha odatlar zamirida xalqning yagona ezgu niyati - yangi yil hosildorlik, mo'l-ko'lchilik yili bo'lsin, degan orzu-istagi yotadi. Ajdodlarimizdan bizga meros bo'lib kelayotgan Navro'z poklik va shodlik, milliy iftixor, o'zlikni anglash va hamjihatlik ramzi hisoblanib, bahoriy marosimlarni boshlab beradi.

Zamira CHORIYEVA, muallima

TEST SAVOLLARI

- «Avesto»da qayd qilingan Navro'z udumlaridan biri «Xamaspaeta» hozirda qaysi nom bilan ataladi?
A) «Qo'sh chiqarish»;
B) «Qo'sh oshi»;
D) «Qozon to'ldi»;
E) «Urug' sepish».
- Navro'z bayrami haqida yozma ma'lumotlar berilgan asarni toping.
A) Beruniyning «Qadimgi xalqlardan qolgan yodgorliklar» asari;
B) Qoshg'ariyning «Devonu lug'otit-turk» asari;
D) Firdavsiyning «Shohnoma» asari;
E) barcha javoblar to'g'ri.
- «Navro'znom» asarining muallifi kim?
A) Alisher Navoiy;
B) Umar Hayyom;
D) Abu Bakr al-Narshaxiy;
E) Mahmud Qoshg'ariy.
- «Sumalak» so'zi qaysi tildan olingan va qanday ma'noni anglatadi?
A) turkiy tildan olingan bo'lib, bug'doy ma'nosini anglatadi;
B) arab tilidan olingan bo'lib, arpa ma'nosini anglatadi;
D) turkiy tildan olingan bo'lib, yetti malak ma'nosini anglatadi;
E) A va D javoblar to'g'ri.
- «Navro'z» so'zi qaysi tildan olingan?
A) arab tilidan;
B) fors tilidan;
D) turkiy tilidan;
E) fors-tojik tilidan.

Jabbor RAZZOQOV

muniri sahifalangan maqolalarni sinchiklab ko'zdan kechiradi, zarur bo'lsa, tahrir etadi. Sahifalar mazmundor va sifatli fotosuratlar bilan to'ldiriladi. Musahhh esa o'tib ketgan xatolarni to'g'rilaydi.

Nashrning mazkur soni tayyor bo'lgach, navbatchi mas'ul kotib orqali Bosh muharrir, u bo'lmagan taqdirda, Bosh muharrir o'rinbosariga taqdim etadi. Bosh muharrir navbatdagi sonni sinchiklab ko'zdan kechiradi hamda zarur bo'lsa o'zining ayrim tuzatishlarini kiritadi, mazmunan boyitadi. Shunday qilib, tayyorlangan navbatdagi son navbatchi va Bosh muharrir tomonidan imzolalanib chop etishga ruxsat etiladi.

Bu qaynoq jarayon bir necha kun ichida izchil davom etadi. Bosmaxona bilan tahririyat o'rtasida oldindan tuzib olingan reja binoan nashrning bekam-u ko'st tayyorlangan yangi sonining adadi belgilanib, chop etish uchun matbaa korxonasiga topshiriladi. Shunday qilib, gazeta yoki jurnalning yangi soni mushtariy qo'liga yetib boradi.

(Davomi bor)

nazaridan o'tishi, talablar darajasida tahrir etilishi shart. Shu sababli, tahririyatga kelgan ijod namunasi nashr sahifasiga chiqishdan oldin, avvalo, xatlar bo'limi orqali tegishli bo'lim muxbirining qo'liga tushadi.

Gazeta yoki jurnalda bir necha bo'lim mavjud bo'lib, ular nashrning mavzu yo'nalishlarini belgilaydi. Masalan, bolalar matbuoti bo'limish «Tong yulduzi»da - «Maktablar hayoti», «Jismoniy tarbiya va sport», «Xatlar», «Adabiyot» singari bir necha bo'limlar faoliyat yuritadi. Ularda bo'lim mudirlari va xodimlar (muxbirlar) bor.

Ijod gulshani bo'limish tahririyatga kelayotgan xatlar - maqolalar ana shu bo'limlarda «ishlanib», nashrda chop etishga tayyorlanadi. Talabga javob bermaganlari qoldiriladi va bir qanchasi yig'ilib, kamchiliklari ko'rsatiladi hamda «obzor» qilinadi. Agar yosh qalamkash tomonidan yuborilgan xabar yoki maqola dolzarb bo'lsa, u gazeta yoki jurnalning navbatdagi sonida tezda e'lon qilinadi. Shuning uchun yosh qalamkash o'z ijod namunasini pishiq-puxta, mahorat bilan tayyorlabgina qolmay, balki mavzuni ham o'ziga xos tarzda, muhimrog'ini tanlashi kerak.

Bo'lim xodimi «Jamoatchi muxbir»ning (nashrga

muttasil maqola yozib turadigan yosh ijodkorga ana shunday nom beriladi) ijod namunasi yaxshi yozilgan va mavzusi o'ziga xos, shu kunning talabi darajasida bo'lsa, uni tezda tayyorlab bo'lim mudiriga taqdim etadi. Bo'lim mudiri esa o'z navbatida tayyorlangan maqola yoki xabarni ko'zdan kechirib, imzolab, nashrning mas'ul kotibiga topshiradi. Boshqa bo'limlardan ham barcha katta-kichik maqolalar shu yerda to'planadi.

Nashrning asosiy shtabi - «yuragi» bo'limish mas'ul kotib barcha maqolalarni sinchiklab ko'rib chiqadi, yo'nalishlarga ajratib, navbatdagi son uchun tayyorlaydi. Tayyorlangan ijod namunalari haqida Bosh muharrirga va uning o'rinbosariga axborot beradi, ijod namunalari taqdim etadi.

Bosh muharrir shu kunning talabidan hamda oylik mavzu rejaning kelib chiqib, mas'ul kotibga nashrning navbatdagi sonini aniq belgilab beradi. Mas'ul kotib nashrning navbatdagi soni uchun mas'ul bo'lim mudiri ishtirokida nashrning xomaki sonining chizmasini (maketini) tayyorlaydi. Shu chizma asosida sahifalovchi-dizayner kompyuterda nashr sahifalarini mavzu-yo'nalishlarga ajratib, bezaydi. Navbatchi bo'lim

Xalfachilik eng og'ir va mashaqqatli kasblardan biridir

Aziz o'quvchilar, yodingizda bo'lsa, gazetamizning o'tgan sonlaridan birida Xorazm vohasida kamol topayotgan tengdoshlaringiz ijodidan namunalar e'lon qilgan edik. Yaqinda shoira opangiz Sharqiya Eshjonova boshqarib

kelayotgan «Mahorat maktabi» a'zolaridan yana bir dasta maktub oldik. Ular ijodkor tengdoshlariga havasmand bo'lib, hikoya va maqolalar yuborishibdi, beg'ubor, samimiy ko'ngil kechinmalarini go'zal she'riy misralar orqali ifodalashga intilishibdi.

Ko'hna va hamisha navqiron Xorazm zamini azaldan san'at maskani deb ham o'tirof etilgan. Xorazm diyorida nafaqat mumtoz ashulalarni, balki xalffa qo'shiqlarini ham maromiga yetkazib kuylashadi.

Xalfachilik san'ati ham Xorazmda paydo bo'lgan. Xo'sh, xalffa so'zi qanday ma'noni anglatadi? Arab tilida «ustoz», «o'qimishli» ma'nolarini anglatadigan bu so'z ikki ma'noda ishlatiladi: birinchisi kitoblardan doston va marsiyalarni o'qiydigan, xalq orasida ma'rifat tarqatadigan otin bibilar ko'zda tutilsa, ikkinchisida kuy va qo'shiqlar to'qib, ijro etuvchi, ayollarning madaniy ehtiyojlarini qondirishga xizmat qiladigan san'atkor ayollar ko'zda tutiladi. Bu bebaho san'atni, ya'ni xalfachilik san'atini boshlab bergan Xonimjon Saydamad qizi (Xonim suvchi)dir. Ajoyib iste'dod sohibasi bo'lgan bu ayol Xonim xalffa, Xonim suvchi nomlari bilan el orasida mashhur san'atkor bo'lgan. Xonim suvchi ikkita piyolani bir-biriga urib, ularning jarangi jo'rligida nolish qilar ekan. Momolarimizning aytishlaricha, Xonim xalffa o'zining ohangrabodek xush

XORAZM XALFACHILIK SAN'ATI

ovozi bilan barchani sehrlab qo'yar ekan. Xonim xalfadan keyingi eng mashhur xalffa Onabibi otajon qizi (Onabibi qori - Ojiza) bo'lib, xalfachilik san'ati rivojiga o'zining beqiyos hissasini qo'shgan. Yoshligida chechak kasali bilan og'rib, ko'zi ko'rmaydigan bo'lib qolgan uchun uni Onabibi qori deb atashgan. U Ojiza

taxallusi bilan ko'plab qo'shiqlar yozib, ularga o'zi kuy bastalagan va ijro etgan. U juda ko'plab xalfalarni yetishtirdi. Shogirdlaridan biri Nazira Sobirova (Nazr xalffa)ning taqdiri ham ustozinikiga o'xshash. O'smirlik chog'ida ko'z og'rig'iga duchor bo'lib, ko'zi ko'rmaydigan bo'lib qolgan. Ojiza o'zining muxlislariga «Men dunyodan o'tganimdan keyin kim meni sog'insa, Nazrni o'qib eshitsin», degan ekan. Nazr xalffa ham xalfachilik san'atiga o'zining munosib hissasini qo'shdi.

Avvallari xalfalar piyolalar jo'rligida kuylashgan bo'lsa, keyinchalik garmen, bugungi kunda esa akkordeon jo'rligida qo'shiq aytishadi. Hozirda xalfachilik san'atining yetuk mutaxassislari juda kam. Zero, xalfachilik eng og'ir va mashaqqatli kasblardan biridir. Zokirjon Madrahimov xalfachilik san'ati bilimdonlaridan sanaladi. Uning «Targ'uncha», «Madrahim Sheroziy navolari», «Xiva dudori» kabi ko'plab maqolalari turli nashrlarda chop etilgan.

Men ham xalfachilik san'atini juda yaxshi ko'raman. Ushbu noyob san'at turini nafaqat yurtimiz, balki dunyoga tanitish uchun hali ko'p izlanishim, tinimsiz o'qib-o'rganishim lozimligini ham yaxshi bilaman.

**Gulnoza VAISMETOVA,
Urganchdagi 5-umumta'lim
maktabining 9-sinf o'quvchisi**

**Qalbm nurga to'ldirgan,
Ko'zlarimni kuldirgan.
Do'stlik nima bildirgan,
Dugonamsan, Muhayyo.**

**Bolalikning bog'ida,
Undirding do'stlik gulin.
Bir umrluk sirdoshim,
Dugonamsan, Muhayyo.**

**Ilmira SAFAROVA,
Urganch tibbiyot kollejining
2-bosqich talabasi**

YAXSHILIK

VA

YOMONLIK

**Yaxshilik xo'b yaxshidir,
Yaxshilik olib kelar.
Yomonlik ustidan ham,
Hamisha g'olib kelar.
Yaxshilarning niyati -
Qordek oq bo'lar har on.
Yaxshi insonlar borki,
Dunyo ezgulikka kon.
Yaxshilik qilsa kimki,
Baxtli dovonlar oshar.
Yomonlik umri qisqa,
Yaxshilik mangu yashar.**

**Nafisa SOBIROVA,
7-sinf o'quvchisi**

Ayni bahor payti edi. Ochiq deraza yonidagi kekka o'rik shoxlari mayin shabadada ohista tebralar va gullarining xushbo'y ifori borliqqa taralardi.

Azizbek uyqudan negadir cho'chib uyg'ondi. Tushida qishloqdagi o'gay onasi va ukasi Adhamni ko'ribdi. Azizbek ularni unchalik xushlamasdi. Bolaligida otasi

Xursand aka, senga onalik qiladi, deya notanish bir ayolni yetaklab kelgan kundagi alamli holati uning qalbidagi umrining oxirigacha turadigandek edi. Xolida ayani o'z onasi o'rmda tasavvur qilolmas va undan shu darajada nafratlanar ediki, bu nafrat uni tezroq uydan ketishga undadi. Hatto otasining yoniga ham umuman bormay qo'ydi.

Xursand aka o'g'li Azizbek ketgandan so'ng ko'p ichadigan odat chiqardi. Oxir oqibat og'ir xastalik tufayli bevaqt olamdan o'tdi. Xolida aya o'g'li Azizbek oliyog'ini tamomlaguncha pul bilan ta'minlab turdi. Kuz oylarida unga atab bog'ida yetishtirilgan mevalardan yuboradi edi.

Azizbekning kekka ko'rgan tushi xayolidan sira nari ketmadi va yaqin do'sti Shohruhni chaqirdi. Ko'rgan tushini do'stiga aytib berayotib, ko'zlarida yosh halqalandi:

– Qorong'u ko'chada ketayotgan emishman. Qarshimda o'gay onam yig'lab turganmish...

Ichki bir tuyg'uni u qishloqqa borib, onasini ko'rib kelishga undardi-yu, yana qandaydir kuch unga qarshilik qilardi.

Kuz oylarida qishlog'idan sarxil mevalar kelaverdi.

Bir kuni ko'chada folbin ayolga ro'baro kelib qoldi. Undan taqdirini aytib berishini so'ramasa-da, haligi ayol bashorat qila ketdi:

– Yigitcha, hali senday mehrga tashna va mehrga ko'milgan odamni ko'rmanman...

Oradan yillar o'tdi. Azizbek ham bir ishning boshini tutib, oilali, farzandli bo'ldi. Ho'l mevalarni istagancha bozordan sotib olishga imkoniyati bo'lsa-da, har yili kuz faslini intiq kutardi. Kuz kelib, unga qishloqdan yana mevalar jo'natildi. Azizbekni ishxonasidan o'zi tug'ilib o'sgan qishlog'iga xizmat safariga jo'natishdi. Oyog'i tortib-tortmay qishlog'iga yo'l oldi.

Qishlog'i juda o'zgaribdi: yangi uylar qad rostlagan, ko'chalar yanada chiroy ochgan. Ammo Azizbekning eski ota hovlisi shundayligicha turibdi. Tanish darvoza yonida sochlari oppoq nuroniy onaxon hassaga suyangan kuyi o'tirardi. O'gay o'g'lini tanib, uning xira ko'zlaridan shashqator yosh

oqa boshladi. Azizbekning beixtiyor qo'l-oyoqlari bo'shshib, yuragi g'alati bir tuyg'udan entikib ketdi. Uning ham ko'zlarida yosh qalqidi. Shuncha yillardan buyon bo'g'zida qotgan «nima»dandir xalos bo'lganday his qildi o'zini.

Azizbek ayolni tanidi. Bu o'sha – shuncha yillar mobaynida unga meva jo'natishni sira kanda qilmagan, doimo yo'qlab, haqqiga duolar qilib o'tiradigan, o'g'lining oyog'iga tikan kirsar, xuddi o'zining qalbiga tig' kirgandek azoblangan mushtipar ONA edi.

Azizbek onasining oyog'iga yiqilganicha ularni quchib, o'kinib-o'kinib yig'ladi. Tushining ta'birini hamda folchi ayolning bashoratini anglaganday bo'ldi.

Shodiya QALANDAROVA

SUMALAK

**Sumalakning xushbo'yi dimog'imni chog' qildi,
Murg'akkina qalbmida go'yoki bir bog' qildi,
Yuragimda beg'ubor orzulardan tog' qildi,
Yana bahor, yana Navro'z, pishiramiz sumalak.
To'planib qiz-juvonlar laparlari aytishadi,
Qaldirg'ochlar charx urib, yurtimga qaytishadi,
Kun ketidan kun o'tib, aylanadi charxpalak,
Yana bahor, yana Navro'z pishiramiz sumalak,
Niyat qilsak, ushaladi barcha pok orzu-tilak,
Taomlarning sultonisan, dilxushginam, sumalak.**

**Sevara KO'KLANOVA,
2-bosqich talabasi**

USTOZIMGA

**Aziz ustoz muallim,
Mehringiz oqlay o'zim.
Bizga berdingiz ta'lim,
Sizga chin dildan ta'zim.
Bizga hayot sabog'in,
O'rgatgan ham o'zingiz.
Bizga dasturulamal,
Har bir aytgan so'zingiz.**

**Muhayyo SOBIROVA,
9-sinf o'quvchisi**

Ayting-chi bolajonlar, bahorning ilk oyini nima uchun hammangiz yaxshi ko'rasiz? Bayramlarining ko'pligi, yana, bahorgi ta'til kunlarimizning aynan shu oyga to'g'ri kelishi uchun, deysizmi? Ey, kam bo'lmang!

Biz ham Sizga ko'tarinkilik baxsh etish niyatida quvnoq sahifamizni tengdoshlaringizning bayramona kayfiyatdagi maktablari asosida tayyorladik.

SHE'RIY TOPISHMOQ

*Ko'rinmaydi ko'zga u,
Kirmaydi hech so'zga u.
Qayoqqadir shoshadi,
Chegaradan oshadi.*

*Dovul, shamol va bo'ron,
Unga do'st-u qadrdon.
Bulutlar bilan har choq,
O'ynaydi quvlashmchoq.*

*Qaysar bo'lsa-da garchand,
Tabiatga u farzand.
Nomin aytgin, Ziyoda,
Bu memimcha ...*

Juma USMONOV,
Surxondaryo viloyati,
Jarqo'rg'on tumanidagi
22-umumta'lim maktabining
rus tili fani o'qituvchisi

Men bahorda tavallud topganman. Shuning uchun bo'lsa kerak, uni hammadan ko'proq yaxshi ko'raman. Bu faslida yanada ko'proq irod qilgim, she'rlar yozgim kelaveradi.

Bugun bir she'rimni va «B» harfiga yozgan mantimni tahririyatga yuborapman. Tengdoshlarimga yoqadi, degan umiddaman.

B dan Oshlangan ayon

Bolarilar bog'lardagi bolni bo'lishdilar. Bugun Boybulog'imning biqirlagan bulog'ida, bodomzor bog'larda, baxmal bo'shliqlarda, bedana bitbildig'i-yu bulbullar bayotida, baxtiyor bolala bag'rida bahor. Bahoroyim bayramlarga, bazmlarga, baxr-u baytlarga boydir.

BAHORJONIM, borliging, betakrorliging, beqiyosliging boqiy bo'lsin. Bizlar baxti bekam, barkamol, bilimdon bo'laylik.

Madinabonu QOSIMXO'JAYEVA,
Namangan viloyati, Chortoq
tumanidagi 30-umumta'lim
maktabining 6-«A» sinf o'quvchisi

Kelinchak bahor o'zining bor go'zalligini, tarovatini ko'z-ko'z qilib, borliqni yashillikka burkagan kunlarning birida jajigina Muxlisa dugonalari bilan aylanib yurgan edi. Shu payt uning ko'zi har yer-har yerda oftob misol chaq nab turgan boychechaklarga tushdi. Ko'zlari quvonchdan porlagancha ularni tera boshladi. So'ngra, boychechaklaridan dugonasi Farog'atga uzatdi. Farog'at esa gullarini qo'lining uchida ushlab, beparvolik bilan:

– Shunga shunchami, bor-yo'g'i boychechak ekan-ku, men seni oltin topib oldingmi, deb o'ylabman. Buningda na chiroy, na hid bor, – deya ko'chaga otib yubordi.

Uning qilmishidan qattiq ranjigan Muxlisa: – Bu nima deganing, nahotki buning go'zalligini sezmayapsan? Bu axir bahorning elchisi-ku, – deya yerdagi boychechaklarni terib oldi va buviyonisiga ko'rsatish uchun uyiga chopib ketdi.

Boychechakni ko'rgan buvisi juda suyunib ketdi, omonlik-somonlik, hech ko'rmaylik yomonlik, deya uni ko'zlariga surdi. Bu so'zlarga tushunmagan Muxlisa buvisidan sek in so'radi:

– Buvijon, u nima deganingiz?

Buvisi uni bag'riga bosib, xo'rsingancha javob berdi:

– Boychechak ko'klamning ilk elchisi, bahor fasliga esa yetganlar bor, yetmaganlar bor. Shuning uchun har bir o'tgan kunimizga shukrona qilishimiz kerak, bolam.

– Buvijon, men boychechakni dugonam Farog'atga bersam, uni otib yubordi. Shu to'g'rime, buviyon?

– Eh, bolajonim-a, dugonang noto'g'ri ish qilibdi. Axir boychechak sabr, bardosh va ulkan kuch timsoli. Qishning qirovli kunlarida qor ostidan ne mashaqqatlar bilan yerni yorib, biz insonlarga shodlik ulashish uchun oshiqadi.

Shuning uchun ham biz uni e'zozlab, ko'zimizga surtamiz. Buni albatta Farog'atga aytib qo'ygin, bolam.

Bu dunyoda hech kimni, hatto daraxtlar-u qushlarni, jonzotlar-u maysalarni ham ranjitmaslik kerak.

Bu gaplarni jon-dili bilan tinglagan Muxlisa boychechaklarni qo'liga oldi-da: – Xush kelibsan, qalbim quyoshi, sen bilan ko'rishganimdan xursandman, – deya shivirladi.

Nozima MAMATALIYEVA,
1-Toshkent pedagogika kolleji
talabasi

XUSH KELIBSAN,

QALBIM QUNOSHI!

Bilasizmi?

Navro'z so'zi fors tilidan olingan bo'lib, «yangi kun» ma'nosini anglatadi. Navro'z bayrami 21-mart kuni nishonlanadi va ushbu kunda kecha va kunduz tenglashadi.

Kecha va kunduzning bir xilligi 12 soat. Yer butun jahon astronomik tenglashgan davriga kirib keladi. Yana shu davrda janubiy yarim sharga kuz kelsa, shimoliy yarim sharda bahor bo'ladi.

Navro'z, lola sayli, boychechak sayli, suv sayli, yerga urug' qadash, oblo-baraka, chorvani yaylovga haydash kabi marosimlar, urf-odatlar o'zbek xalqi etnomadaniyatida muhim o'rin tutadi. Ularning tarixiy ildizlari juda qadimga borib taqalib, ba'zan tazyiqqa uchragan, ba'zan yangicha ko'rinish olib, hozirga qadar yetib kelgan.

KELDINGMI, NAVRO'Z?!

Go'yo alvon gilamga o'xshab,
Poyimizga gullarni to'shab,
Barcha qalbin birdayin xushlab,
Hur o'lkamga keldingmi, Navro'z?!

Taftli mehning berib bizlarga,
Gullar sepib bosgan izlarga,
Nur ulashib ko'zlar, yuzlarga,
Hur o'lkamga keldingmi, Navro'z?!

Tenglashtirding bugun kunga tun,
Qutlug' bo'lsin tashrifing bu kun,
Baxt qo'shig'in kuylab bizlar-chun,
Hur o'lkamga keldingmi, Navro'z?!

Sirojiddin HALILOV,
Samarqand viloyati, Ishtixon
tumanidagi 1-maktabning 11-sinf o'quvchisi

JONZOTLAR QO'SHIG'I

Fil xartumin ko'tarib,
Qo'shildi bu o'yinga.
Sichqonboyya qarab u,
Dedi: - Aytgin to'yingga.
Sendan aslo qo'rqmaymiz,
Chunki endi do'st bo'ldik.
Kalamush tog'ang bilan,
Shartnomaga qo'l qo'ydik.
Yaauu, yaauu...

Zag'izg'on bilan Zebra,
Duet aytmog' bo'ldilar.
Tovushlar mos tushmagach,
Fonogramma qo'ydilar:
- Chag'g'-chag'g', xiaaa-xiaa...

P Pashsha dedi ming'irlab:
- Texnikaning sehri bu,
Disketani qo'ying, bas.
O'zi qo'shiq aytar u,
Disketa kerak bo'lsa.
Qani, navbatga turing,
Mana meni qo'shig'im.
Siz ham eshitib ko'ring:
G'inn-g'inn, g'inn-g'inn...

Suvda turgan sirtmoqdan,
Delfin o'tdi dorbozday.
So'ngra yurish qildi u,
Mohir jangchi sarbozday.
Shoshilibroq dedi u:
- Disketalar kerakmas.
Jonli qo'shiq aytangiz,
Fonogramma - yaramas.
- Qoidani buzsa kim,
Chalaman o'zim hushtak.
Yozib olinglar uni,
Hushtak qo'shig'im, demak.
Churr tik-tik, churr tik-tik...

J

Delfinning xonishidan,
Jo'jalar qoldilar lol.
Ular bunday qo'shiqni,
Eshitmagan ehtimol.
Jimlik tushib o'rtaga,
Kuy boshlandi ajoyib.
Bir oyog'lab jo'jalar,
Raqs tushardi g'aroyib.

Laylak turib o'rtada,
Dirijorlik qilardi.
Jo'jalarning raqsidan,
Barcha shodon kulardi.
O'yin tugab jo'jalar,
Yoy shaklini oldilar.
Yoqimtoy ovoz bilan,
Qo'shiq boshlab qoldilar:
- Chiy-chiy, chiy-chiy...

O Asta-sekin lapanglab,
Sahnaga chiqib O'rdak.
Dedi: - Bizning qo'shiqlar,
Barchaga bo'lar o'rnak.
Faqat bitta iltimos,
Sho'xroq qarsak chaltinglar.
Qo'shiq aytgan vaqtimiz,
Davrani keng olinglar.
Bu gaplarni eshitib,
Kelganlar chaldi qarsak.
Sho'x qo'shig'in qarsakka,
Xo'p moslab aytdi O'rdak.
Qog'-qurr, qog'-qurr...

SH

Shimpanze chiqib asta,
Barchaga salom, dedi.
Qo'shiq aytar men bilan,
Gorilla - xolam dedi.
Shimpanze va Gorilla
Ashulasin boshlashdi.
Eshitganlar kulgidan,
Ko'zlarini yoshlashdi.
Uxxu, uxu, qiyiq, uxu uxu...

Y

Ho'kizning xonishlari,
Ajib hodisa edi.
Buni sezgan Yo'lbarsbo'y,
Zavqlanib shunday dedi:
- Do'stlarim, sizlarga aytсам,
Bunaqasi bo'lmagan.
Ho'kiz qo'shiq aytganin,
Hali hech kim ko'rmagan.
Men juda qoyil qoldim,
Shodligimning cheki yo'q.
Bayram bayramday bo'ldi,

Shundan mening ko'nglim to'q.
Qarsak chalib tinmagan,
Do'stlarim, sizga rahmat.
Navbat menga kelibdi,
Qani, tinglang, marhamat:
Aaaa, aaaa, aaaa...
Yo'lbars aytgan qo'shiqqa,
Tog'lar berdi aks-sado.
Daraxtlar sho'x shovullab,
Qoyil qolardi, go'yo.

H Shoxin kamalak qilib,
Sahnaga chiqib Ho'kiz.
Mag'rur ohangda dedi:
- Qo'shiq aytilar yolg'iz!
Eh maymunlar, maymunlar,
Aslo Ho'kiz bo'lmaysiz.
Qo'shiq qanday aytilar,
Nahot shuni bilmaysiz!
Mana mening qo'shig'im,
Eshitilar uzoqqa.
Adashtirmang yana siz,
Qo'shiq aytgan Buzoqqa.
Xauu, xaauu, xaauuu...

Xaaa-xaa puuff, xaa-xaa puuff...
Nortuya sakrab-sakrab,
Ashula aytar edi.
Qoyil qolib Timsoh ham:
- Vo'ajab, zo'r-ku, - dedi.
Timsoh og'zin ochganicha,
Angrayib qoldi, qarang.
Do'stlari bir amallab,
Og'zin yopishdi arang.

Sahna ichida birdan,
Sho'x bir bahs boshlandi.
Agama oyoqlarin,
Gursillatib tashlardi.
Toshbaqa va Gekkon ham,
Qo'shildilar o'yinga.
Ajib tomoshani siz,
Do'stlar, kelib ko'ring-a.
Toshbaqa o'yinidan,
Zaldagilar kulardi.
Agama va Gekkonga,
Tinmay qarsak chalardi.
Nortuyanin do'stlari,
O'yinni tugatganda.
Ohista.bo'zarib tong,
Quyoshni uyg'otgandi.

N Shu payt sahna yonida,
Barabanlar chalindi.
Sahnaning o'rtasiga,
Poyondozlar solindi.
Tillarang ko'ylak kiyyan,
Mehmonlar chiqib keldi.
Sardorlari Nortuya,
Pishqirib shunday dedi:
- Salom sizga dasht, cho'ldan,
Doimo omon bo'ling,
Sizlar uchun atalgan,
Qo'shiqni tinglab ko'ring:

DONO BOBO SUHBATLARI

Donishmanddan:
- Mulk bezagi va qalb maktubi nima? -
deb so'radilar.
- Qalam! - deb javob berdi u.

Oddiy qalamga shunchalik katta ta'rif berishning ma'nosi ne, deb so'rasang, jon bolam, aytamanki, asosiy tuyg'ular beshta: eshitish, ko'rish, hid bilish, ta'm bilish va his etishdir va bu tuyg'ularning asosiy o'rni boshda, miyadadir. Unga toj yasab, qimmatbaho bezak bilan sharafladilar, oltin sirg'alarni quloqlarga taqib, yanada jilo berdilar, barmoqlarga ham oltin uzuk taqtdilar, qo'llarga qilich berdilar, ammo, baribir, ularning bari qalam oldida ojiz qolaverdi. Minglab qilichlar yordamida qo'lga kiritish qiyin bo'lgan tinchlik oddiy qalam chizgan birgina so'z orqali amalga oshdi; dunyoning u chetidan yuborilgan yuz tuya boylik emas, farzandi tomonidan bitilgan ikki og'iz so'z intizor onaning yuragiga malham bo'ldi; oddiy xonadonda o'sgan bola qalamga oshno bo'lib, chiroyli husnixat sohibiga aylandi va podshohning eng yaxshi dabirga (kotibiga) aylanib, bir umr qiyinchilik ko'rmay yashadi.

Hayotda bunday misollar ko'p, bolam!

Bir podshoh qo'shni mamlakat hukmdoriga elchi yubora turib, unga tig'ni berdi va: «Buni hukmdorning oldiga qo'y, lekin biror so'z aytm!» deb tayinladi. Elchi uning aytganini bekam-u ko'st bajardi. Hukmdor vaziriga qarab, bunga yarasha javob qilishini so'radi. Vazir hech ikkilanmasdan qalamdon qopqog'ini ochdi va undan bitta qalam olib, elchining oldiga qo'ydi. Elchi qaytib kelib, qalamni podshohga berdi. Podshoh xursand bo'ldi va: «Dono javob bo'libdi, qalamning mamlakatdagi haqqoniylik va tartibsizliklarga ta'siri juda kuchli. Qalam sohibi bo'lgan vakillarni qadrlash zarur», dedi.

SHAHNOZA tayyorladi

Arslon sahnaga chiqib konsert poyoniga yetganligini aytganda, jonzotlar tinmay qarsak chalishdi. Nihoyat, qarsaklar tindi. Shunday bo'lsa-da, g'alag'ovur kuchaydi. Sababi, hayvonlar kim g'olib bo'lganiga juda qiziqishar edi-da. So'z navbati hay'at raisi bulbulga berildi.

- Azizlarim, do'stlarim, - dedi Bulbul. - Men va hay'at a'zolari juda hayajondamiz. To'g'risini aytganda, ishtirokchilarning qaysi biri g'olib ekanligini aniqlay olmadik.

Buni eshitgan tomoshabinlar o'z hayratlarini yashira olmay, qichqirib yuborishdi?!

- Lekin, lekin, - deya o'z so'zida davom etdi Bulbul. - Hay'at shunday qarorga keldi. Bugungi kechada juda ko'p ishtirokchilar, masalan, Bo'ri, Qarg'a, Tulki, Tuyaqush va boshqalar ishtirok etisha olmadi. Shu sababi, konsertni yana davom ettirsak-da, bugungi ishtirokchilarning barchasini g'olib deb e'lon qilsak. Nima deysizlar?!

Men ham ertagimni shu joyda to'xtatsam-da, Siz aziz do'stlarimdan so'rasam.

- Bulbulning fikriga qo'shilasizlarmi?

- Sizningcha qaysi jonzotni g'olib deb atash mumkin? Konsert davom etishning tarafdorimisiz? Javobingizni kutaman.

E'tiboringiz uchun rahmat. Yana uchrashguncha, xayr!

(Tamom)

Bahrom AKBAROV

Otga mehr qo'ysang, astoydil qo'ygin. U aqli jonivor

Bu mening «Samandar» laqabli otim. Uning ko'magida «Sport malikasi» degan nomga sazovor bo'lganman.

Bugun biz ham shukronalik to'la dil bilan Navro'z oldi musobaqalariga puxta tayyorgarlik ko'rayotgan sportchilar tomon oshiqamiz.

chiqqanimizda, Qibray stadioni minglab muxlislar bilan to'lgandi. Meni bolalikning oddiy qiziqishi musobaqaga yetaklab chiqqan bo'lsa-da, uch kun davom etgan bahslar qalbimda chavandozlikka mehr uyg'otgan. Musobaqada qatnashgan ayollarning ot ustida gavdalarini tik tutishlarini, g'ayratiga, o'zlariga yarashib turgan kiyimlariga havas qildim. Dev kelbat otlarni ko'rganimda, qo'rqib yuz chaqirim qochardim. Ammo ular men o'ylagandek qo'rqinchli emas ekan.

Musobaqalarda otlar g'olib va mag'lublikni sezar ekan. O'z chavandozining xursandchiligini quvnoq kishnab qutlasharkan...

«Gazid» laqabli ot bilan chiqib, birinchi o'rin sohibasi bo'ldim. Keyin «Diana»ni parvarish qildim. Hozirgi kunda biz «Samandar»

bilan mart oyida bo'lib o'tadigan katta musobaqaga tayyorgarlik ko'ryapmiz.

Feruz opangiz so'zini yakunlab shunday dediyu, otlar parvarish qili-

nadigan bino tomon yo'l oldi. Uning aytishicha, mashg'ulotdan so'ng otlar yolg'iz qolishni istamas ekan. Erkalatish, konfetlar, sabzavotlar bilan siylashlarini yoqtirisharkan.

Chavandozning yana bir baxti yaxshi murabbiy qo'lida tarbiya olayotganidir. Bejiz, ustoz bor odamning baxti bor, deyishmaydi. Bugun u ot sportini tanlaganidan afsuslanmaydi. Yurtimizda yoshlar uchun yaratilayotgan imkoniyat va imtiyoz tufayli ayni damda Nizomiy nomidagi pedagogika institutining talabasi. Chavandoz qizning orzusi nufuzli musobaqalarda shohsupaning yuqori pog'onasini egallash.

«QALDIRG' OCH» MINGAN CHAVANDOZ

Qadrlil bolajonlar! Siz bahorni yaxshi ko'rasizmi? Uning xushta'm, darmondagi boy taomlarini-chi? Albatta yaxshi ko'rasiz, axir fasllarning eng go'zali BAHORDIR! Ko'ngillar ham fasllar malikasi bahorga talpinadi. Ming shukr, diyorimiz yana ko'klamga peshvoz chiqdi. Bahor esa yashillikka burkanib, qalblarni orzu-umidlarga, bahoriy zavq-u shavqqa to'ldirdi. Xonadonlarimizda bahor taomlari hid tarata boshladi. Demak, Navro'zni yetaklab bahor keldi!

Chavandoz qiz Feruz opangiz tahsil olayotgan Mamajon Ismoilov nomidagi Respublika ot sporti oliy mahorat maktabiga yetib borganimizda, bahor yomg'iri shivalab yog'ardi. Ta'mirlab, ammo yangilanishga shay turgan ot sporti maktabida bo'lajak chavandozlar g'ayrat-shijoat bilan mashg'ulotlarda chiniqishayapti. Otni juda aqli jonivor deyishadi. O'zbekiston chempioni, «Sport malikasi – 2008» tanlovining g'olibasi Feruz Abdullayeva ham bu fikrga qo'shilarmikan:

Ot bahorda yomg'ir oldidan, qishda qor oldidan yotishi mumkin.

– Uymiz yonida stadion joylashgan. Men bahorda ko'm-ko'k gilam to'shlagan maydonda yurishni xush ko'raman. Qalbidagi eng go'zal tuyg'ular bahorda uyg'ongan.

...O'shanda uylarimiz atrofi tozalanib, daraxtlar oqlandi, stadion bayramona bezatildi. Mahalla ahli ko'p qavatli uylaridan turib, musobaqani kuzata boshlashdi. Men o'shanda 11 yoshda edim. Onam ikkimiz tomoshaga

xarxasha qila boshladim. Onam esa qiz bola ot minmaydi, deya qat'iy e'tiroz bildirdi. Men ham so'zimdagi turib oldim. Qiziqishimni so'ndira olmagan onajonim nihoyat meni poytaxtdagi respublika ot sporti maktabiga yetaklab bordilar. Murabbiy Yelena Medvedevaning mehribonchiligi qiziqishimni yanada orttirdi.

– Otdan qo'rqmaysanmi?–uning birinchi savoli shunday bo'ldi. Qiziqishning zo'ridan shoshapisha yo'q debman. Shu kuni otga mindim. Murabbiy otni yetaklab aylanar ekan: «Otga mehr qo'ysang, astoydil qo'ygin. U aqli jonivor, uni parvarishlashni, erkalashni o'rganish kerak», degandi.

Uyga qaytar ekanmiz, qiziqishim maqsadga aylandi. Ot sportiga astoydil mehr qo'ydim. Dastlab «Qaldirg'och» laqabli ot mindim. Birinchi musobaqaga

Murabbiy Yelena Medvedevaning aytishicha, otlar laqabi ularning ota-onasi nomlaridan qisqartirib olinar ekan.

BAXT KALITI NIMADA?

Shahzodjon Jo'rayev Qashqadaryo viloyati, Kasbi tumanidagi, Maymanoq qishlog'ida yashaydi. 14-maktabning 3-sinf o'quvchisi. Uning otasi o'qituvchi, onasi sarishta uy bekasi. Xonadondagi tinchlik, xotirjamlik farzandlar kamoli ota-ona uchun bebaho ne'matdir.

Maktabda ochilgan karate to'garagi ko'pgina bolalarni sportga qiziqitira oldi. Hatto qisqa vaqt ichida ularning a'zolari maktab, tuman va viloyatda chempion bo'lib tanila boshlashdi.

Ulardan biri Shahzodjonni yaqinlari «champion» deya erkalatishadi. U viloyat birinchiligi va kubok bahslarida karatening shotakan turi bo'yicha birinchilikni qo'ldan bermay kelyapti. Vaqtini ham behuda o'tkazmayapti. Ustozni Javlon aka Hafizov va Sarvar Mamatov ko'magida karatening sehirli olamiga chuqurroq kirib boryapti. Maktabda yaxshi o'quvchi, uyda odobli bola. Chempionlik shohsupasi uni mashg'ulotlarga beparvo bo'lmaslikka undayapti. Shogirdining har bir kuni foydali, mazmunli o'tayotganidan sinf rahbari Saodat opa Yo'ldosheva ham mamnun.

Sir emas, mutaxassislar, bolalar va o'smirlar hayotiga oid bir qancha tajriba va amaliyotlarida baxt kaliti vaqtda, degan xulosaga kelishgan.

Tog'lar bag'rida erigan qorlar qishlog'imiz anhorlari bo'ylab bahor qo'shig'ini kuylab oqayapti. Ko'ngillar bahorni, Navro'zni sog'ingan. Maktabimizda ham Navro'z tantanalari boshlandi.

O'zimiz parvarish qilgan daraxtlar kurtak ochdi, mudroq bobochinorlarni tonglar uyg'otdi.

Navro'zga bag'ishlangan «Biz bardammiz, kuchli bo'lamiz» nomli musobaqamiz qiziqarli o'tdi. Unda qo'shni

BIZ ALBATTA YENGAMIZ!

maktab o'quvchilari bilan bellashdik. Shu kuni stadionimizda o'qituvchi va o'quvchilar miriqib voleybol o'yinini tomosha qilishdi. Sinfimiz qizlari yaxshi voleybolchi ekanliklarini isbotlashdi. Poshshoazim Boboxonova, Mohirabonu Ikromovaning harakatlari raqib jamoadan ustun kelishimizda qo'l keldi. Maktabdagi birinchilik qizlarimizni tuman miqyosida o'tadigan bellashuvga chorladi. Aminimizki, tumanda ham ular birinchi bo'lidil. Chunki jismoniy tarbiya o'qituvchimiz Mahamat aka Jo'rayevdek murabbiyimiz bor.

Maftuna JO'RAYEVA, Andijon viloyati, Bo'z tumanidagi 3-maktabning 5-sinf o'quvchisi

**Quyoshning iliq tufidan moyaslar jimirishga tushdi.
Bahor eklebisi bodomning erta gullagani bilindi.
Unga har yili qish pona beradi...**

Tahririyatimizga yurtimizning turli go'shalaridan bahorning sog'inchini olib kelgan behisob maktublar menga shoshaloq bodomning to'kilgan qiyg'os gullarini eslatadi...

Bu maktublarda qaysidir o'quvchining shoshib-pishib yozgan his-hayajonlarini, o'rniga tushmagan g'aliz jummalarni darhol ilg'ayman. Ichki tuyg'ularini jilovlay olmagani bolajonlarimiz o'zlarining jarangdor so'zlarini «Men she'r yozayapman», deya hayqirib aytsa, ajablanmang. Negaki, ular bugun borliqdan nimanidir his qilishni o'rganishyapti. She'riyatning rangin olami ko'ngillarini bir umr o'ziga mahliyo etgani sir emas. Hali bog'chaga yoki maktabga bormay turib, bir qancha she'rli yoddan biladigan bolalarni bilamiz. Ularni she'r yodlash nima majbur qildi ekan?!

She'r yozish zavqi qalbini tark etmayotgan o'g'il-qizlarimizga, ko'nglingiz gulzorini nazm ishqo' aslo tark etmasin, degimiz keladi. She'riyat olamiga kirishdan oldin yuragingizga sog'inch-u armonning, quvonch-u hijronning urug'ini qadab qo'yishni unutmang. Undan unib chiqqan niholni parvarishlab yursangiz, albatta, bir kun meva beradi. Uning mevasi she'r bo'ladi. Shoshma-shosharlikning hosili esa doimo puchdir.

Bolalikning beg'ubor olami bir paytlar meni ham xuddi siz kabi tinimsiz she'r yozishga undagani sir. Adabiyot o'qituvchimiz Rahmanullayevning birgina tanbehi meni umr bo'yi mana shu sirli olamga oshno etgan. «Hammaga sen o'rnak bo'lasan...» Ustozning qalbidan muhrlanib qolgan so'zlari-yu, ko'z oldimda g'ira-shira silkinib turgan qo'llarini unutolmayman...

Ustozning o'sha unutilmas sabog'i meni adabiyot bilan bog'ladi. Sizga aytmoqchi bo'lganim - kitob o'qishni kanda qilmang, she'r yozish qochib ketmaydi...

O'quvchilarimizning Vatan, Bahor, Ona, Ustoz mavzusidagi sog'inch to'la dilonmalarini o'qib, biz ham quvonamiz. Namangan viloyati, Pop tumanidagi 7-sonli umumta'lim maktabining 8-sinf o'quvchisi Malika Azizxo'jayevaning «Vatan» she'rida:

**Sen Temursan dunyo uzra ko'prik bo'lgan,
Navoiysan har qadam qultug' bo'lgan.
Beruniysan olam aro yutuq bo'lgan,
Ibn Sino aytib ketgan so'zsan Vatan...**

Siz Malikaning satrlaridan nima demogchi bo'lganini darhol payqagan bo'lsangiz kerak. U ulug' bobokalonlar avlodi ekanligini faxrlanib yozadi. Malikaning beg'ubor hayqirig'idan bilamizki, u she'riyat ko'chasidan to'g'ri yo'l topa olgan...

Jizzax viloyati, Forish tumanidan Mohidil Faxriddinova «Bolalik» she'rida yozadi:

**Bu baharga o'xshamas
Hech qanday go'zal bahor.
Armon sog'inch o'tadi.
U qaytib kelmas takror...**

Mohidil bolalik bahori o'tsa, qaytib kelmasligini go'zal ifodalaydi.

Qashqadaryo viloyati, Qarshi shahridagi 31-maktabning 7-sinf o'quvchisi Zaynab Rahmatova «Qo'zi» she'rida quyidagi misralar bor:

**Malladan kelgan qo'zi,
Juda yoqimtoy o'zi.
Unga ko'z munchoq taqay
Qop-qora bo'lsin ko'zi...**

deya tilak bildiradi. Uning bu misralaridan jonzotlarga mehribonligi ko'rinib turibdi.

Andijon viloyati, Baliqchi tumani, Cho'ngqayma qishlog'idan Abdulaziz Mamadaliyevning «Ustoz» she'rida:

**Har so'zi purma'no, bebaho hikmat,
Aqldan egniga kiygandir hilqat.
Uni hatto shohlar qiturlar hurmat,
Otangdek ulug'dir, azizdir ustoz...**

Ularni o'qib, jonfido ustozlarimizning siyrati ko'z oldimda gavdalanadi. Biz ana shunday go'zal satrlarni Toshkent pedagogika kolleji talabasi Nozima Mamadaliyevaning «Boychekach» she'rida ham uchratamiz:

**Bahordan berib darak,
Ochilibdi boychechak.
Qitlar yuzin qoplabdi,
Do'stlar dilin chog'labdi...**

Nozima bizni qitlar quchog'idagi boychechakzorlarga undayotgandek. Shunday rangin satrlarni Buxoro viloyati, Shofirkon tumanidan Nilufar Ramazonova, Zamira Jo'rayeva, Qoraqalpog'iston Respublikasi, Xo'jayli tumanidagi 1-maktab o'quvchilari Roza Sodiqova, Nazokat Nurillayeva, Xorazm viloyati, Qo'shko'pir tumanidagi 26-umumta'lim maktabidan Dadaboy O'rozov yuborgan she'rlarda ham o'qishimiz mumkin.

Bizga kelayotgan maktublar orasida she'r yozishni orzu qilib, she'rning rangi va tusini topolmay qiyalayotganlar ham talaygina.

Toshkent shahri, Mirzo Ulug'bek tumanidan Nigoraqon Qurbonova «Onamga» she'rida:

**Erta tongda turaman,
Quyosh-la so'zlashaman.
Oyim tomon shoshaman,
Zavqdan go'yo toshaman...**

deya bayon qilsa, Surxondaryo viloyati, Jarqo'rg'on tumanidagi 2-umumta'lim maktabi o'quvchisi Azizbek Yo'ldoshev «Kitob» she'rida shunday deydi:

**Kitob o'rgatar har narsani,
O'qisang qunt bilan.
Yaxshilikni ilmini
O'rganasan birpasda.
Kitobda bor barcha ilm,
Kitob o'qi qunt bilan...**

Avazbekning topganlari shu bo'lsa, nima ham derdik.

Xuddi shunga o'xshash she'rli sarmarqandlik Sarvinoz Imomova, Kamola Boymatova, Risolat Fayziyeva, Gulruh Butinova, Dilbar Sheraliyeva, qashqadaryolik Muxlisa Xayrullayeva, buxorolik Fayoz Ergashev, Kumush Nabiyeva, Sitara Choriyeva, Dilnoza Shodmonova, namanganlik Dilafro'z Sobirjonova, Sohilaxon Nazarova, farg'onalik Gulbahor Boltayeva, Doston Usmonov, Mazluma Olimova, Muyassarxon Polvonova, xorazmlik Mahliyo Abdullayeva, Aziza Kazakova, toshkentlik Sarvinoz Tohirova, Nozima Mirsobotova, qoraqalpog'istonlik Adolat Xolliyeva ham yo'llashgan.

Yuqorida nomlari tilga olingan o'quvchilarga ko'proq kitob o'qishlarini, yozganlari ustidan tinimsiz ishlashlarini tavsiya etgan bo'lardik. Zero, she'riyat bo'stonida mashaqqat chekmay sayr etib bo'lmaydi. Sizing dilonmalaringizdan bahor sog'inchi ufu'ri turishini dildan intiq bo'lib kutamiz.

AXTAMQULI

Yusuf FAYZULLO

Boshi o'lgan sonlarda

– Sabzi ekdim, deysanmi? Sen mahmadona qachon odam bo'lasan? O'tgan yili hammayoqni sabzi bosib ketib, odamlar moliga qaynatib berib ham tugatolmaganini ko'rmaganmiding? O'zi sen ahmoqqa yer ajratib bergan tog'angdan xafa bo'lish kerak. Shuncha yerning umri bekor o'tadigan bo'libdi...

Yaxshiyam dasturxoniga taom tortilib qoldi. Mirzajon sekin tashqariga chiqib ketdi. Tovuqxona eshigiga suyanganicha yig'lab yubordi. Har doim shunday. O'tanasini xursand qilmoqchi bo'lib bir ish qilsa, chappasiga aylanadi. Mana, otasini yana xafa qilib qo'ydi.

Shu-shu otasi o'g'liga dala haqida boshqa gapirmadi.

Tog'asi bir necha bor taklif qilganiga qaramay, dalaga qadam bosmadi. Mirzajonning ham avvalgi dalaga chopishi kamaydi. Keyin esa yana jon-jahdi bilan ishga kirishdi.

Darsdan so'ng tog'ga dalaga o'tib, qosh qorayuncha tinmasdi. Yaxshiyam tog'asining yordamchilari yaxshi odamlar ekan, vaqtida o'tog'ini qilib, o'g'it bilan suvini kanda qilmay berib turishdi.

Xuddi shu kunlarda Mirzajonning «olma»si tanasida bo'rtiqlar paydo bo'ldi. Avvaliga o'zi ham ishonmadi, keyin esa, oyijon, deya baqirdi. Saodat opa hayron bo'lganicha hovliga yugurib chiqdi. Supa chetida ko'zlari namlanib turgan o'g'lini ko'rib, hayron bo'ldi:

– Nima bo'ldi, o'g'lim?

– Daraxtim kurtak otayapti, shekilli, siz ham bir ko'ring.

(Davomi bor)

Muassislar:

O'zbekiston Matbuot va axborot agentligi,
O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi.

«KAMOLOT» yoshlar ijtimoiy harakati Markaziy Kengashi.

«SOG'LOM AVLOD UCHUN» hukumatga qarashli bo'lgan Xalqaro xayriya jamg'armasi.

**BOSH MUHARRIR:
To'liqin HAYITOV**

**Dizaynerlar:
Fazliddin SHOYODGOROV,
Olovuddin ORIPOV**

**Navbatchilar:
Ma'mura MADRAHIMOVA,
Yusuf ABDULLAYEV**

Gazeta
O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida
0208-raqam bilan 2007-yil 2-fevralda ro'yxatdan o'tgan.

TAHRIR HAY'ATI:
G'ayrat SHOUMAROV,
Svetlana INOMOVA,
Qahramon QURANBOYEV,
Odina JAMOLDINOVA,
Jabbor RAZZOQOV,
Murtazo SULTONOV,
Feruza JALILOVA
(Bosh muharrir o'rinbosari),
Feruza ADILOVA
(mas'ul kotib),
Dilmurod RAHMATILAYEV,
Dilshoda DADAJONOVA

Manzillimiz:
Toshkent shahri,
Navoiy ko'chasi, 30-uy.
Indeks: 100129.
Obuna indeksi: 198.
e-mail: tong1924@bk.ru
Tel: 244-27-25, 244-63-08
Tel./faks:
(99871) 244-38-10

«O'zbekiston»
nashriyot-matbaa ijodiy uyida chop etildi.
Haftaning dushanba kuni chiqadi.
Shakli A-3,
2 bosma taboq.
ISSN 2010-6092
Adadi - 76752
Buyurtma N: J 9109

TONG yulduzi

Vatan yagonadir,
Vatan bittadir!

Gazeta 1929-yil 1-avgustdan chiqa boshlagan

O'zbekiston Respublikasi bolalar va o'smirlar gazetasi

2010-yil
22-mart
N:12
(66761)

ISSN - 2010-6092

*Toshkent tumanidagi 9-maktabning
2-«V» sinf sardori Dilbar Ibragimova
III chorakni a'lo baholarga yakunladi.
Endi bahorgi ta'filda oyijonisi bilan
birga miriqib kitob o'qishadi.*

SEHRLI UCH YONG'OQ

Mening ertaksevar bolajonlarim! Orangizda «Popelka – Zolushka» haqidagi ajoyib ertakni miriqib tomosha qilmaganlar topilmasa kerak-a? Uni ilk bor ko'rgan bolakay hozir keksayib qolgan. Ammo hanzu bu filmni hayajon bilan tomosha qilamiz.

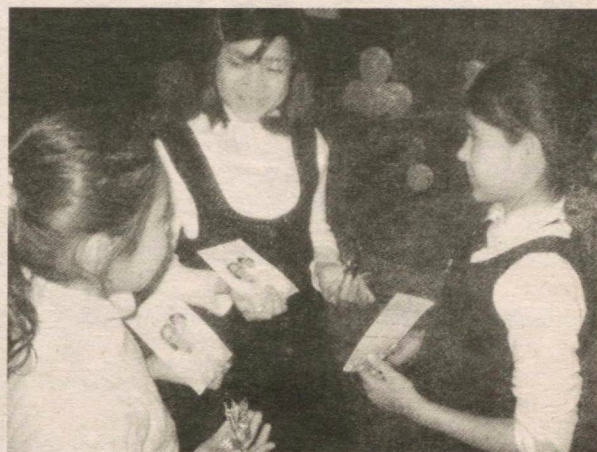
Ertaklarda nimalar bo'lmaydi, deysiz?

Kuni kecha poytaxtimizda «Popelka uchun uch yong'oq» kinofilmi namoyishi bo'lib o'tdi. Ikki yuz nafar tengdoshlaringiz bu kinofilm orqali ertaklar olamiga sayohat qilishdi. Ularning har biriga zarhal qog'ozlarga o'ralgan sehrlil yong'oqchalar taqdim qilindi. Sovg'a egalarga bu yong'oqlarni saqlash tayinlandi. Ular film bosh qahramonlari Libushe Shafrankova hamda shahzoda bilan uchrashib, o'zlarini qiziqtirgan uchta savol hamda o'sha zarhal qog'ozni qaytarishlari lozim edi. Afsuski, shoshma-shoshar ba'zi o'rtoqlaringiz sabrlari chidamay, sehrlil sovg'ani ochib qo'ydilar. Sabrsizlik qilgan bolalar pushaymon ham bo'ldilar. Lekin bu befoya edi. Axir sabrsiz o'rtoqlaringiz endi Shafrankova va «qiroli o'g'li» bilan

uchrasha olmaydilar. Sababi, yong'oqning yo'qligi aktrisa bilan uchrashish imkonini puchga chiqardi.

Quvonchli tomoni, shu kuni yozuvchi Bojena Nemsova ertagi asosidagi «Popelka uchun uch yong'oq» filmi qahramoni Popelka va uning do'stlari sof o'zbek tilida tomoshabinlarni xushnud etdilar. Qanday qilib, deysizmi? Juda oddiy, bu borada taniqli sahna ustalari Dilbar Ismoilova, Zulxumor Mo'minova, Xojiakbar Komilov, aktyor va rejissor Shomahmud Shorasulov, ovoz rejissori Obid Ikromov, tarjimon Barno Abduraimova, muharrir Malika Asomiddinova hamda kino tahririyati bosh muharriri G'ayrat Sa'dullayevning xizmati katta bo'ldi.

Bolajonlarning ertaklar olamiga

**TOPQIRLARGA
SOVG'A
BOR!**

sayohatini O'zbekiston do'stlik va madaniy aloqalar jamiyati, Chexiyaning O'zbekistondagi elchixonasi, «O'zbekiston» telekanali kinotahririyati hamda «Sinema Market» kompaniyasi xodimlari tashkil etib, qiziqarli va maroqli bo'lishini ta'minladilar.

Mana, aziz bolajonlar! Ertagimiz ham nihoyasiga yetdi, demochi edik. Popelkaga atalgan yong'oqlarni egasiga qaytarish xayolimizdan ko'tarilibdi-ku! Demak, ertagimiz davom etadi. Popelka bilan ko'rishguncha!

**Ertakchi xola Ma'mura
MADRAHIMOVA**

Bilimdon bolalar! Dunyo xaritasiga nazar solsangiz, Yevropa mintaqasining qog'oz o'rtasida joylashgan Chexiya Respublikasini ko'rasiz. Chexiya O'zbekistondan ancha uzoqda ekan, deysizmi? To'g'ri, lekin uning poytaxti Pragagacha Toshkentdan havo yo'llari orqali 4 soatlik masofa bor. «Ammo do'stlik masofa bilmas» degan naql ham bor. Chexiya bag'ridan Buyuk ipak yo'li o'tgan. O'zbekiston poytaxti Toshkent uning chorrahasi hisoblanadi. Bugun biz sizga 3 ta sehrlil savol bilan murojaat qilamiz. Javoblaringizni 31-martgacha qabul qilamiz. Eng topqir bolalarni sirli sovg'alar kutmoqda.

1. Chexiya Respublikasi hududidan qaysi daryolar oqib o'tadi?
2. Chex xalqining buyuk o'g'lonlari ismlarini aytib bering.
3. Chex bolalari hamda «Popelka uchun uch yong'oq» ertak qahramonlariga eng chiroyli tilaklaringiz...

Flora FAXRUTDINOVA

KOLLEJDA YANA TADBIR

Toshkent turizm kasb-hunar kollejida yoshlar orasida terrorizm va ekstremizmni oldini olish mavzusida tadbir bo'lib o'tdi. «Barkamol avlod yili»ga bag'ishlangan ushbu tadbirni kollej bosh o'qituvchisi Bahodir Valiyev ochib bergach, Yunusobod tuman Ma'naviyat targ'ibot markazi rahbari Nigora Abdurahimova so'zga chiqib, yoshlarni vatanparvarlik, el-yurtga sadoqat ruhida tarbiyalash borasida o'z fikrlarini bildirdi. Shundan so'ng diniy savodxonlikni oshirish, diniy aqidaparastlik va terrorizmni oldini olish mavzusida «Hasanboy» masjidi imom-xatibi Shuhratilla Lutfullayev, Ichki ishlar bo'limi xodimi Mirfayoz Mirazimovlar talabalarga umumiy tushunchalar berib o'tdi. Uchrashuv so'ngida talabalar o'zlarini qiziqtirgan savollarga kecha ishtirokchilaridan to'liq javob oldilar.

ZEBO qiz

EHTIYOT BO'LING, YONG'IN!

Gaz va elektr, isitish moslamalaridan foydalanish aholi turar joylarida yong'in chiqish xavfining keskin oshishiga sabab bo'ladi. O'tgan 2 oy mobaynida Toshkent shahrida 169 ta yong'in qayd etilgan. Yong'inlar paytida 11 nafar fuqaro kuyish tan jarohati olib, 7 kishi hayotdan bevaqt ko'z yumdi. Ko'rinib turibdiki, yong'in xavfsizligi qoidalariga rioya etmaslik turli ko'ngilsizliklar keltirib chiqarmoqda. Shunday ekan, har birimiz amaldagi qoidalar va mutaxassislarining maslahatlariga rioya qilishimiz foydadan holi emas. Bu bilan o'z salomatligimiz hamda mol-mulkimizni o't balosidan asrab qolgan bo'lamiz.

**SH.ZIYOYEV,
katta serjant**

(O'n birinchi saboq)

JURNALIST MAHORATI

Yosh qalamkash o'z ustida ishlab, ko'p o'qib, tinmay mahoratini oshirib borsa, kelajakda taniqli jurnalist bo'lib yetishishi mumkin. Ijod zahmatini chekmay, ko'zlangan maqsadga erishish qiyin. Hamma ham o'z ijodi bilan mushtariylar e'tiborini qozona olmaydi. Buning uchun ijodkorda chinakam iste'dod, o'ziga xos yozish uslubi, mavzu tanlash

DARSDAN QOCHGANLARGA
JARIMA

Irlandiyada ham bunday yomon holatga qarshi ajoyib usuldan foydalanilmoqda. Agar o'quvchi darsga kelmasa, uning ota-onasiga SMS orqali xabar yuboriladi. Bu holatga e'tiborsizlik qilgan ota-onalarga jarima solinadi.

AQSHda bu borada maxsus reja bo'yicha ish olib borilmoqda. Dallas shahrida sinflarga maxsus qurilma o'rnatilib, ushbu qurilma orqali darsga kirmagan o'quvchilar haqida ota-onalariga xabar beriladi.

Dunyo mamlakatlari bo'yicha intellektual ko'rsatkichlar har til, ammo rivojlangan va rivojlanayotgan davlatlarda intizom bo'yicha sezilarli farq yo'q ekan. Olimlar maktab o'quvchilarining darsdan qochish sabablarini o'rganib chiqishganida, uning ikki sababini aniqlashgan. Ba'zi mamlakatlarda o'quvchilar o'yinqaroqlik qilib darsdan qochsalar, boshqalarida tirikchilik sabab bo'layotgan ekan. Buning oldini olish maqsadida, Yevropa va boshqa davlatlarda o'quvchilarni sababsiz qoldirayotgan darslarini nazorat qilib, bir qancha choralar ko'rilgan.

Buyuk Britaniya ham bundan mustasno emas. Irlandiyada qo'llanilayotgan usullar bilan birga britan politsiyasi ko'chalarida reydlar o'tkazmoqda. Bu usul bilan mingga yaqin darsdan qochayotgan bolalar qo'lga olinayotgan ekan. Bunday usullar ancha yaxshi samara bermoqda. Masalan, 2007-yilda britaniyalik o'quvchi Mishel Birmen tomonidan yangi rekord o'rnatildi. U 14 yillik boshlang'ich va o'rta ta'lim davrida 2660 kunlik o'quv kunini biror marta ham qoldirmagan.

Shvetsiyada o'quvchilarning bo'sh vaqtlaridan unumli foydalanishlari uchun kuniga yarim soat kitob mutolaa qilish shart deb belgilandi. Bu qaror ko'proq kitoblarni internet orqali mutolaa qilayotgan o'quvchilarga taalluqlidir. Negaki, o'quvchilar internetning o'ndan ortiq saytlaridan darsdan qochish uchun baholanayotgan o'qib, undan unumli foydalanayotganlari kattalarni tashvishga solmoqda. Shu sababli, maktab o'quvchilari internet va uyali telefonlardan zarurat tug'ilgandagina foydalanishlari qattiq nazorat qilinmoqda.

Mirkamol UMMATQULOV,
Jizzax viloyati, Zomin tumanidagi
65-maktab o'quvchisi

TEST
SAVOLLARI

1. Shaxs oti yasovchi qo'shimchalar qatorini aniqlang.

- A) -chi, -kor, -dosh, -uvchi;
- B) -chi, -kor, -zor, -uvchi;
- D) -lar, -soz, -boz, -loq;
- E) -chi, -dosh, -kor, -dig.

2. Yasama otlar qatorini aniqlang.

- A) gul, guldon, gulchi;
- B) o'roq, taroq, qirg'ich;
- D) elak, supurgi, kitob;
- E) achitqi, kitob, guldon.

3. Mavhum ot yasovchi qo'shimchalar qatorini aniqlang.

- A) -lik, -chilik, -ch;
- B) -(i)m, -lik, -ing;
- D) -lik, -ch, ing;
- E) -garchilik, -(i)ng.

4. Otlarning kichraytirish shakllari berilgan qatorni aniqlang.

- A) yangicha, uycha, daftarcha;
- B) ro'molcha, kitobcha, uycha;
- D) eskicha, baliqcha, daftarcha;
- E) oyijon, bolajon, uycha.

5. Yasama sifatlar qatorini aniqlang.

- A) jiddiy, ziyrak;
- B) basavlat, ishchan;
- D) hosildor, ayyor;
- E) qishki, baland.

6. Tub sifatlar qatorini aniqlang.

- A) pakana, saxiy, quvnoq;
- B) katta, serhasham, noma'lum;
- D) ishchan, quvnoq, suvli;
- E) yoqimli, qaynatma, nordon.

7. Qo'shma sifatlar qatorini aniqlang.

- A) kungaboqar, sheryurak;
- B) erksevar, ochko'z;
- D) kulrang, tovoq-qoshiq;
- E) sersavlat, badavlat.

8. Nisbiy sifatlar qatorini aniqlang.

- A) qishki, ko'chma, devoriy;
- B) derazali, go'zal, moviy;
- D) tonggi, chillaki, yuzaki;
- E) paxtali, kitobiy, yayov.

mahorati to'la namoyon bo'lishi kerak.

Bu suhbatda o'zining betakror ijodi bilan o'zbek matbuotida yorqin iz qoldirgan mahoratli jurnalistlar haqida hikoya qilamiz.

O'tgan asrning 60-70-yillarida «O'zbekiston ovozi» gazetasida Vose Mahkamov degan mahoratli sport sharhlovchisi ko'plab futbol ishqibozlarining e'tiborini qozongan. Uning mashhur «Paxtakor» jamoasining o'yinlaridan yozgan reportajlarini mushtariylar orziqib kutishgan. Yuz minglab gazetalarni ishqibozlar faqat uning ijod mahsulini o'qish uchun sotib olishgan.

O'sha gazetada ishlab, taniqli adib bo'lgan yozuvchimiz Xudoyberdi To'xtaboyevning jurnalist sifatidagi mashhur tanqidiy maqolalari, felyetonlari hech kimni befarq qoldirmagan.

Gazetada tezkor, hozirjavo abxobotlari bilan bir necha yillar mushtariylar tilidan tushmagan Abdulla Po'latovni hatto «Axborot qiroli» deb ham atashgan.

Keksa avlod vakillari yozuvchi va jurnalist Anvar Jo'raboyevni juda yaxshi bilishadi. U dunyoga mashhur adiblar Mixail Sholoxov, Chingiz Aytmatov, Garsia Marqueslar bilan qilgan qiziqarli suhbatlari o'sha davrda olamshumul voqea bo'lgan. Bu talantli ijodkor o'zbek jurnalistikasida o'z ijodi

bilan o'ziga xos maktab yaratishga erishdi.

O'tgan asrning 80-90-yillarida «Yosh leninchi» (hozirgi «Turkiston») gazetasi o'zining o'qimishliligi, dolzarb mavzudagi suhbat va turkum maqolalari bilan keng gazetxonlar ommasi o'rtasida shuhrat qozongan. Bu gazeta nihoyatda ommalashib, uning bir kunlik adadi 750 ming nusxaga yetgan. Gazetani xarid qilish uchun mushtariylar erta tongdanoq matbuot do'konlarida navbatda turganlar.

Bu gazetani o'qishli qilib, o'zining rang-barang muammoli mavzulardagi suhbat va maqolalari bilan mushtariy e'tiborini qozongan Ahror Ahmedov, Qulmon Ochilov, Ro'zimboy Hasanov, Safar Ostonov, Islom Usmonov, Gulchehra Aliboyeva singari iste'dodli va jasoratli jurnalistlar ijodini hanuz maroq bilan eslashadi. Ularning ijodi istiqlolimiz arafasida yanada shiddatli va keng qamrovli bo'lib, tanazzulga uchrayotgan sho'ro tuzumining ildiziga bolta bo'lib urilgan.

Yoshlar gazetasi ijodkorlari yozish u yoqda tursin, hatto nomlarni tilga olish mushkul bo'lgan yillarda Sohibqiron Amir Temur, Jaloliddin Manguberdi singari xalqimizning mashhur sarkardalari hayoti va jangovor faoliyatini, Cho'lpon, Fitrat, Usmon Nosir singari qatag'on qurbonlari bo'lgan adiblarimiz ijodini, Navro'z bayrami, Ramazon va Qurbon hayit ayyomlari kabi

milliy qadriyatlarimizni atroflicha yoritib, chinakam jasorat namunalari ko'rsatganlar. Ayniqsa, o'zbek tiliga davlat tili maqomini berish uchun umumxalq harakatida yurtboshimizni qo'llab-quvvatlagan bu gazeta qalam sohiblarining hissasi katta bo'lgan.

Mohir publitsistlar Ahmadjon Meliboyev, Nasriddin Muhammadiyev, Qobilbek Karimbekov singari siyosiy sharhlovchilar gazetada, radio va televideniya davlat mavzularda dolzarb chiqishlar qilib, bu yo'nalishda o'ziga xos maktab yaratdilar. Afsuski, keyinchalik bu mavzu e'tibordan chetda qolib ketdi.

Biz bugun sizday bo'lg'usi jurnalistlarga tinimsiz izlanish, fidoyilik, mahorat va noyob iste'dodi bilan o'zbek matbuotida yorqin iz qoldirgan ayrim taniqli ustoz-ijodkorlar haqida hikoya qildik. Ular haqida so'zlashdan maqsad – siz ham o'qib-ulg'ayib, tinmay harakat qilsangiz, ulardan ham mashhur jurnalistlar bo'lib yetishasiz. Chunki sizlarda ijod imkoniyati keng, zamonaviy texnika vositalari xizmatidagizda. Faqat qunt va matonat, chuqur bilim va izlanish, fidoyilik va mehnatni o'zingizga hamroh qilsangiz bo'lgani. Omad albatta kulib boqadi.

Tamom

Yangi kun arafasida bahor shamollariga qo'shilib oshiqqan diynomalardan o'g'il-qizlarimizning boychechak yanglig' bo'y cho'zgan ko'ngil chechaklarini saralab, guldasta tuzdik. Ushbu guldasta sizlarga ham xush yoqishiga ishonamiz.

HAR SO'ZI BITTA DUNYO

Har tong meni aylar duo,
Qalbi to'la mehr-u vafo.
Mehrin qilar qalbinga jo,
Mehribonim – onajonim.
Ko'zlaridan porlar ziyo,
Har bir so'zi bitta dunyo.
Ollloh unga bergin shifo,
Mehribonim – onajonim.

Adolat ASHUROVA,
Qashqadaryo viloyati, Chiroqchi tumanidagi 93-maktabning 6-«V» sinf o'quvchisi

O'ZBEKISTON

Sen dunyoda yagona
Diyorim O'zbekiston.
Yurtlar ichra durdona
Jahonim O'zbekiston.

Allomalar makoni,
Ostonam O'zbekiston.
Ilm-u ziyoning koni
Koshonam O'zbekiston.

Bag'ringda gul terayin,
Jon-tanim O'zbekiston.
Bor mehrimni berayin,
Vatanim O'zbekiston.

Ilmira OCHILOVA,
Qashqadaryo viloyati, Koson tumanidagi 32-maktabning 6-sinf o'quvchisi

VATAN

Men tug'ildim shul yurtda,
Jannatmakon gul yurtda.
Suvlari ziloldayin,
Mevalari boldayin.

Daraxtlari yam-yashil,
Qish-u yoz berar hosil.
Yerlari to'la dondir,
Paxtasi yurtga shondir.

Qovunlari naqd novvot,
Qoyil, degaysiz albat.
Lek baridan muhimi –
El-u yurtim udumi.

Bunda ulug'dir meras,
Keksaga hurmat, e'zoz.
Mehr-ogibat ulug',
Kishilar yuzi yorug'.

Bunday yurt yo'q hech joyda,
Yer tugul, hatto oyda...

Sumbula BERDIYEVA,
Qashqadaryo viloyati, Yakkabog' tumanidagi 48-maktabning 7-«A» sinf o'quvchisi

OY

Samolarda suzayotgan oy,
Siringni ayt, sirdosh bo'lamiz.
Senga juda yarashib chiroy,
Kel, ikkimiz birga to'lamiz.

Samolarda suzayotgan oy,
Zamin uzra yog'dularing soch.
Senga ilhaq bugun ko'klamoy,
Yo istasang, sen ham bag'ring och.

Samolarda suzayotgan oy,
Seni bugun to'yga aytaman.
Men ham baxtli bo'lsam hoynahoy,
So'ng bag'ringga kulib qaytaman.

Samolarda suzayotgan oy,
Yurak seni deya uradi.
Ko'zlarda yosh, bamisoli soy,
Seni hamma yaxshi ko'radi.
Samolarda suzayotgan oy...

Mehrigiyo BOZOROVA,
Buxoro viloyati, Qiziltepa tumanidagi Zarmetan kasb-hunar kollejining 1-bosqich talabasi

HAVAS

Kamolga yetib sog'lom,
Quvvatga to'lsam, deyman.
Olam bilan sirlashib,
Olima bo'lsam, deyman.

Mehridaryo xalqimning,
Erkatoy bir qiziman.
Ona yurtning ertasi –
Kelajagi o'ziman.

E'zoza NAMOZOVA,
Toshkent shahri, Chilonzor tumanidagi 178-ingliz tiliga ixtisoslashtirilgan maktabning 4-«V» sinf o'quvchisi

BAHOR SOG'INCHI

Bahor, sog'intirding xushbo'y islaring,
Sog'indim qushlarning shodon navosin.
Qaydan izlay sening bosgan izlaring,
Kutdim intiq bo'lib ko'klam havosin.

Moviy samo uzra arg'amchi solib,
Bahor qo'shig'ini aytning, turnalar.
Qaydasiz, intizor qilmay bizlarni,
Jannatdek yurtimga qayting, turnalar.

Oftob ham sezgandek mening sog'inchim,
Tongda mo'raladi asta xonamga.
– Uyg'oning yastanib yotgan dalalar, –
Deya saxiy nurin sochdi olamga.

Navbahor, intizor etmagin buncha,
Qablarda jo'shqinlik uyg'otib-la kel.
Shodon o'ynab-kulsin har o'g'il, qizcha,
Olib ketsin barcha g'uborlarni yel.
Dildor ABDUAZIZOVA,
Toshkent iqtisodiyot va servis kollejining rus tili va adabiyot fani o'qituvchisi

YURTIM GO'ZAL

Yurtimning osmoni tinch,
Feruz samo musaffo.
Tunlarini yoritir,
Yulduz ila oymomo.

Kunduzlari nur sochar,
Mehribon, saxiy quyosh.
Keksalari donishmand,
Yoshlarga har ishda bosh.

Tabiatga bir qarang,
Go'zalligi betakror.
Tinchlik deya atalgan,
Bebaho ne'mati bor.

O'zbekning mard o'g'loni –
Tinchligimiz posboni.
Sergak turib, qo'riqlar,
Vatanimiz osmonin!

Anora YO'LDOSHEVA,
Toshkent moliya akademik litseyining 1-bosqich o'quvchisi

KO'KLAM ZAVQI

Hamma joyda
Ochilar lolalar,
Sevinishar
Jajji bolalar.
Kun qovog'in solsa,
Shu yomon,
Bahor kelar,
Biroq
Sog'-omon.

Eh, sayyora
Sen ayyor-a?
Qoldirmasdan
Bironta ham iz,
Teribsan yalpiz.
Bahor elchisin,
Hididan hidlab,
Ko'klam zavqini
Suribsan yolg'iz.

Nafisa BAHODIR qizi,
Toshkent shahri, Chilonzor tumanidagi 126-maktabning 7-«V» sinf o'quvchisi

Mening singlim E'zoza,
Yuradi doim toza.
Kiyimlari yarashgan,
Oyimlarga qarashgan.
«Besh» bahoga o'qiydi,
O'zi she'rlar to'qiydi.
Maktabga borgan kundan,
Ustozi xursand undan.

Manzura SHARIPOVA,
Samarqand viloyati, Pastdarg'om tumanidagi 27-maktabning 6-«B» sinf o'quvchisi

SINGLIM

MAKTAB

Qadam qo'yar maktabga,
Jajji, quvnoq bolalar.
Alifbodan o'rganar
Barcha sir-u saboqlar.

Yillar o'tib qalblarda,
Bilim niholi unar.
Bilimlari bir kuni,
Katta hayotga yo'llar.

Shahnoza HAMIDULLAYEVA,
Toshkent shahar, Uchtepa tumanidagi 295-umumta'lim maktabining 7-sinf o'quvchisi

UCHTEPADA BIR MAKTAB BOR!

Har gal uning yonidan o'tayotganimda, o'g'il-qizlarning sho'x-shodon qiyiqirlari, kulgulari xayolimni o'g'irlab, bolalikning beg'ubor olami sari yetaklaydi. Shunda «bilimlar qasri»ga kirgim, bir zumga bo'lsa-da, o'quvchilik yillarimga qaytib qolgim kelaveradi.

Yaqinda ana shu maskanda bo'ldim. Maktab hovlisining sarishtaligi, bog'-u gulzorning ko'rki-yu, o'quvchilar uchun yaratilgan sharoitlar, imkoniyatlarga havas qildim. Menga peshvoz chiqib, o'zini Dilfuza Islomova deya tanishtirgan yoshgina ayolning shu maktab direktori ekanligini bilgach, hayratim yanada ortdi. Lekin Dilfuza opangiz bilan ikki og'iz suhbatlashgach, gap yoshda emas, boshda, degan hikmatning nechog'li to'g'riligiga yana bir bor amin bo'ldim.

Keling, dastlab maktab haqida qisqacha ma'lumot berib o'tay:

Poytaxtimizning Uchtepa tumanida joylashgan 228-sonli umumta'lim maktabi 1967-yilda qurilgan bo'lib, 960 o'ringa mo'ljallangan. Bugungi kunda maktabda tahsil olayotgan 955 o'quvchiga 52 nafar mehdirdaryo, fidoyi ustoz-murabbiylar ta'lim-tarbiya berib kelishyapti.

Mazkur yilimizning «Barkamol avlod yili» deya nomlanishini maktab jamoasi o'zgacha kayfiyatda kutib oldi. Dastlab maktab direktori Dilfuza Islomova boshchiligidagi Davlat dasturi asosida maktab dasturi ishlab chiqildi. Unga ko'ra o'quvchilarni har tomonlama bilimdon, komil inson qilib tarbiyalash maqsadida turli mavzularda davra suhbatlari, seminar-treninglar, turli soha mutaxassislari bilan uchrashuvlar, ko'plab ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar o'tkazish rejalashtirildi. Shuningdek, o'quvchilarning bo'sh vaqtlarini to'g'ri tashkil qilish, ularning qiziqish va qobiliyatlaridan kelib chiqib, turli to'garaklarga jalb qilish ko'zda tutildi.

BARKAMOL AVLOD O'ZALARI

Kuni kecha maktabda bo'lib o'tgan tadbir ana shunday nomlandi. Farzand tarbiyasi oiladan boshlanadi. Bu ishda onalarning, ayniqsa, otalarning o'rni beqiyos. Shu jihatlarni e'tiborga olgan holda ibratli otalar, namunali oila boshliqlari seminari o'tkazildi. Vatanga muhabbat, farzand tarbiyasi, komillik mavzulari yetakchilik qilgan mazkur seminar barchada katta qiziqish uyg'otdi. Bunday tadbirlarning tez-tez o'tkazib turilishi barkamol avlod tarbiyasida muhim ahamiyatga egaligi ta'kidlandi.

GASHTI BO'LAKCHA

Barkamol avlod deganda nafaqat aqlan, ma'nan, balki jismonan sog'lom avlodni tasavvur qilamiz. Buning uchun esa bolalarning sport bilan shug'ullanishlariga jiddiy e'tibor qaratishimiz lozim. Bu borada maktabda talaygina ibratli ishlar amalga oshirilyapti. Haftaning har payshanbasi «sport kuni» deb e'lon qilinib, sinflararo «Quvnoq startlar» musobaqalari o'tkaziladi. Kichik sport zalida o'quvchilar stol tennisi, shaxmat-shashka musobaqalari bo'yicha bellashsalar, katta sport zalida futbol, basketbol, qo'l to'pi o'yinlari qizigandan qizib ketadi. Sport maydonchasi, ayniqsa, shanba kunlari juda gavjum bo'ladi. O'qituvchilar ishtirokidagi sport musobaqasini tomosha qilishning gashti bo'lakcha-da, axir!

NIMCHA TO'QIB BERAYMI?

Mazkur bilim dargohida o'quvchilarning o'qituvchi yo'qligi yoki sport anjomlari yetishmasligi bois, bekor yurishganini ko'rmasiz. Barcha qulayliklarga ega kattakon sport zali doimo sportsevar bolajonlar ixtiyorida. Ular jismoniy tarbiya darslarida olgan nazariy bilimlarini «Turon» sport to'garagida yanada mustahkamlab borishyapti.

Fan, hunar to'garaklari esa o'quvchilarning ma'naviy-ma'rifiy, huquqiy savodxonligini oshirishga xizmat qilyapti.

San'at ixlosmandlari maktabning ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha direktor o'rinbosari Shohista Rasulova boshqarayotgan «San'at g'unchalari» nomli

vokal va raqs to'garagida o'rganagan kuy va qo'shiqlari bilan maktabda o'tadigan bayram va tadbirlarga yanada fayz kiritishyapti.

«To'qish sirlarini o'rganamiz» to'garagiga a'zo qizaloqlar o'zlarigagina emas, jajji uka va singillariga ham xushbichim kiyimlar to'qib berishyapti. To'quvchi qizlarning egnidagi nimchalariga havas qilsangiz, sizga ham albatta to'qib berishadi.

KITOB KERAKMI, MARHAMAT!

Kitob o'qishni yaxshi ko'rasizmi? Yoki biror kitobni topa olmayapsizmi? Marhamat, mazkur maktab kutubxonasida faoliyat yuritayotgan «Axborot resurs markazi»ga bemalol kelavering. Markazda darsliklar, o'quv qo'llanmalari, badiiy kitoblardan tashqari, internetga ulangan zamonaviy kompyuterlar, televizor, DVD, turli fanlardan elektron darsliklar ham mavjud. Markaz nafaqat o'quvchilarning, balki o'qituvchilarning ham eng sevimli maskaniga aylanib qolgan. Chunki bu yerda olib borilayotgan mashg'ulotlar sinf xonasida o'tilganiga nisbatan samaraliroq bo'lyapti-da.

MAKTAB PARTASIDA O'TA-ONALAR

Sir emaski, ayrim ota-onalarimiz farzandining maktabiga borib, o'qishi, axloq-odobi haqida surishtirib turish yuqda tursin, har chorak yakunida bo'lib turadigan sinf majlislariga borishga ham fursat topa olmaydilar. (Yoki shunchaki xohlamaydilar. Izlagan – imkon topadi, axir!)

Mazkur maktab o'quvchilarning ota-onalari esa juda faoldirlar. Ayniqsa, mart oyining «Ochiq eshiklar oyligi» deb e'lon qilinishi ularning maktab hayoti bilan yaqinroq tanishishlariga, ta'lim-tarbiyaning zamonaviy usullari xususida fikr almashishlariga zamin yaratdi. Ota-onalar istagan vaqtlarida istagan sinflariga kirib, dars jarayonini kuzatishlari, o'zlarini qiziqitirgan savollarga javoblar olishlari mumkin. Maktabda tashkil qilingan «Ota-onalar universiteti»da esa bolalar hayoti, ta'lim-tarbiyasidagi muammolar xususida ma'ruzalar tinglashyapti, qiziqarli seminar-treninglarda ishtirok etishyapti.

KICKINTOYLAR HAM BO'SH KELISHMAYDI

– Mazkur bilim dargohida kichkintoylarga saboq berib kelayotganimga, ham bir yil bo'lib qoldi. – deydi boshlang'ich sinf o'qituvchisi Aziza Yo'ldosheva. – Oz fursat ichida hamkasblarimdan bilmaganlarimni o'rganib, tajriba almashib, ish uslubimni boyitib boryapman. Ayniqsa, maktabimiz direktori – pedagogika fanlari nomzodi Dilfuza opa Islomovaga juda havas qilaman. U kishini malakali pedagog, tashabbuskor rahbar, eng muhimi, samimiy do'st sifatida qadrlayman.

Boshlang'ich sinflarda tahsil olayotgan 409 nafar

o'quvchiga Saida Samigova, Shoir Rustamova, Gulnora Mamayusupova, Aziza Yo'ldosheva singari izlanuvchan ustoz-muallimlar bor bilim va mahoratlarini, mehri, qalb qo'rini ayamay saboq berib kelishyapti. Maktabda matematika, badiiy o'qish, yo'l harakati qoidalari, musiqa, jismoniy tarbiya fanlari chuqurlashtirib o'rgatiladi. «Chuqur bilim – a'lo natija» deganlaridek, o'quv dargohimiz ta'lim-tarbiya borasida ko'plab yutuqlarni qo'lga kiritib kelishyapti.

O'tgan yili «Boshlang'ich ta'lim yo'nalishidagi fanlar oyligi» festivalida «Bilimlar saltanatiga sayohat» nomli sahna ko'rinishi bilan tuman va shahar bosqichlarida g'olib bo'lgan edilar. Yaqinda 4-«B» sinf o'quvchilari tuman miqyosida o'tkazilgan fanlar olimpiadalarida sovrinli o'rinnlarni egallashdi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilar orasida o'tkazilgan «Eng chiroyli yozuv», «Eng a'lochi o'quvchi», «Eng namunali o'quvchi», «Eng ozoda daftar», «Eng orasta o'quvchi» kabi nominatsiyalar bo'yicha ko'rik-tanlovlar uyushtirib, o'quvchilarimizni «Faxriy yorliq»lar bilan taqdirlab boryapmiz. Bu esa ularni yanada yaxshiroq natijalar, yutuqlar sari ruhlantiryapti.

Xullas, kichkintoylarimiz ham bo'sh kelishmayapti!

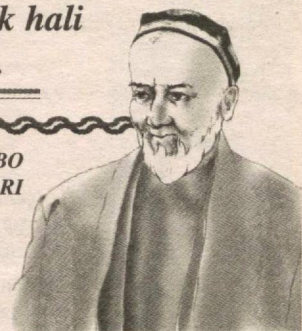

Yaqinda maktabda ajib xushxabar tarqaldi: yosh bo'lsa-da, ko'pga bosh bo'layotgan Dilfuza Islomova Toshkent shahar kengashi deputati bo'ldi. Endi uning ishlari ikki hissa ko'paydi. O'quvchilari, ularning ota-onalari, shuningdek, saylovchilari ishonchini oqlash uchun astoydil mehnat qilyapti. Maktab o'quvchilari ham shunday ustozga munosib shogird bo'lish uchun yanada yaxshiroq o'qishga, namunali o'quvchi bo'lishga, bir so'z bilan aytganda, barkamol avlod bo'lishga intilishyapti. Biz esa ustoz-u shogirdlarga chin dildan omad tilab qolamiz.

Feruza JALILOVA

Tursunboy ADASHBOYEV

DONO BOBO
O'GITLARI

KO'RINMAY GULLAYOTGANLARGA

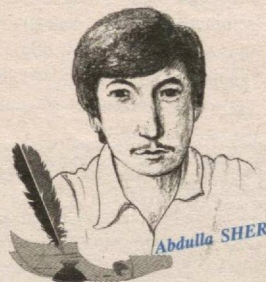

So'z zargari buyuk ustoz Mirtemir, Kamtarlik bobida tengi yo'q erdi. «Taqdirimga hech ham o'pka qilmayman, Hanuz she'r yozishni bilmayman» derdi. Ming bora shukrkim ustoz o'g'iti, Bizlarga hamisha ibrat va mayoq. Basharti ishtiyoq tug'ilsa senda, Shafot Termiziyning ijodiga boq. Asli Sherobodning Oqqo'rg'onidan, Bulbullar ko'targan uning tanglayin.

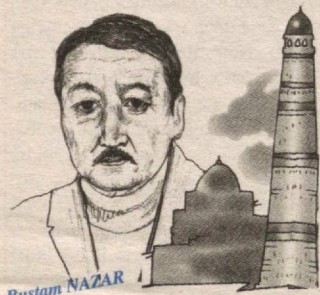

O'tdi To'ra Sulaymonday baxshilar. Rishtonlik soddadil Bahodir Iso, Shukur der: «Yaxshilar bordir yaxshiyam». Yoshlarni «Kiprikday» avaylab har dam «Surat»day dostonni dillarga o'yan. Otayor «Quyoshni ko'rgani kelib», Ustozga munosib haykalni qo'yan. Har neki me'yorda bo'lgani sozdir, Farzandga atalgan qand-u asal ham. Zo'r she'rlar yozmoqda qishloqda yashab, Hazorasplik shoir Rustam Nazar ham.

Pokdomonlik ijodkorning nomini, Azaldan burkagan shon-u sharafa. Misralarga jilo berib zargaray, Anvar Yunus yashar Qo'qon tarafda. Ko'rinmay gullagan Abdulla Sher ham Qog'ozga yukunib, qalamday ozgan. Shakliyo go'zalliklar izlab, axtarib, «Yonayotgan yo'l»ga chiqqan Chinozdan. Ulkan Mirtemirning etagin tutib,

Ko'pkarida toliqmagay, tolmagay, G'irot zotli tulporlarning tulpori. «Zavol bilmaydigan manzil»ni ko'zlab, Chopar Behzod Fazliddinning shunqori. Men bir kitobxonman, muxlisman asli, Sizlarga tilayman bardosh-u to'zim. Arzon so'z bozori qizigan chog'da, «Jo'qi shoirlar»dan asrasin o'zi.

Rustam NAZAR

Ko'rinmay gullagan tutning guliday, Bobotog' yellari o'pgan manglayin. Yoqub Ahmadjonov komillik yo'lin, Behudaga yalov qilib tutmadi. Erkin Vohidovning nazari tushgach, Yashnab ketdi Namanganning tutlari.

Qutlug' kecha

Shaylanuvlar oxiriga yetdi-yu, qalam tebranishga tushib, ajabto'vur-dan-ajabto'vur bu voqea, ko'hna rivoyatda qanday bashorat qilingan bo'lsa, xuddi o'shanday tarzda boshlandi...

– Qaddingni ko'tar, Boychechak! Sovuqlarning qahrli basharasidan qo'rqma!

– Sen har qanday izg'irinni yengishga qodirsan. Kuchingga astoydil ishonsang, bas.

– Qo'zg'al, Boychechak, qo'zg'al! Boshiga og'ir kun tushgan Navro'zoyini birgina sen qutqara olasan, sen!

Boychechak biri yomg'irlarnikidek pichirloq, biri epkinlarnikidek mayin, biri irmoqlarnikidek tortimli tovushlar qayoqdan kelayotganini bilolmay hayron edi. Balki unib chiqishga intiq turgan o'to'lanlarning tomirchalari yer ostida g'imirlab, o'tinchli shivirlashayotgandir. Balki daraxtlarning qoqshol shoxlari bulduruqdan qaqshagan yosh xivichlar qismatidan xavotirlanib, ezgin iltijo qilishayotgandir. Yo bo'lmasa, tezroq kapalakka aylanib, chechakdan chechakka sakrab o'ynoqlashni orzulayotgan

urug'chalar qarag'ay po'stlog'i qatidagi g'umaklarning ichida turib, yalinib-yolvorishyaptimikan?

Bu ovozlardan uyg'onib ketmaganida, Boychechak hali ham tinchgina tush ko'rib yotgan bo'larmidi?.. Juda shirin tush ko'rayotuvdi: oppoqdan-oppoq ko'yalak, yashildan-yashil nimcha kiyib, boshiga moviydan-moviy ro'mol o'ragan, vujudidan kamalakrang yalinlar sachrab turgan mislsiz bir

KEZARGON BOYCHECHAK

Go'zallik unga quloq yoyib yaqinlashayotgan emish. Yaqinlashayotganmish-u, «Men Navro'zoyiman, ismimni unutma. Taqdirimizga bizning birga bo'lishimiz bitilgan. Borliqni jonlantirib, barchaga rizq ulashish uchun biz bir-birimizni albatta topishimiz kerak», deb uqtirar emish...

Anvar OBIDJON, O'zbekiston xalq shoiri

Uvilloq tovush eshitilib, Boychechakning xayoli sochildi. Oldiniga, shamol yana ufurishni boshladi, deb o'yladi. Keyin ko'rib bilsa, terskay tomoni olachalpak qorli do'ngchani ustida pahlavon bir it yulduzlari miltilloq, oydan-da charog'onroq chaqnayotgan osmonga suqlanganicha ulib turibdi.

Bu itning oti Oqbars bo'lib, tushunarsiz fe'l-atvori bilan chetdan juda qiziq ko'rinardi. Bir qarasang, tilini chapanicha sangilatib olib, bekordan-bekorga chopayotgan, jo'shqinlanib irg'ishlayotgan, ochilib-sochilib yumalanayotgan. Yana bir qarasang, tevarakka o'yanchan tikilgan, ko'zlari ma'yus.

Hozirgi turishda tug'yoni ichiga sig'mayotgan shoirga o'xshab ko'rinyapti – samoga yoniqib-yoniqib termilmoqda, toshiqib-toshiqib nola qilmoqda. Agar dunyodagi mushuklarning eng sullasi sanalgan Mallamosh bezrayganicha kelib, har galgidek uning jig'iga tegishni boshlamaganida, shu turishda ertalabgacha turavergan bo'larmidi.

(Davomi kelgusi sonda)

BOLANING YUTUG'I OTA UCHUN BAYRAM

Komil darsdan kela solib, kitoblarini bir chekkaga otib, ko'chaga chiqishga taraddudlangan edi, otasi tanbeh berdi:

– Kitobni otmaydilar, o'g'lim!

Komil:

– Namuncha tergaysiz, ota! – deya norozi bo'ldi.

Kechqurun uni onasi yoniga oldi:

– Otaga gap qaytarmaydilar, bolam. Bu juda xunuk ish. Boshqalar eshitmasin-a, kulgi bo'lamiz.

– O'zlari meni urishdilar-ku!

– Hay, hay, bolam, bunday deya ko'rma, – dedi onasi boshini sarak-sarak qilib, – «Otaning so'zi o'q, onaniki yo'q», bolam! Ota o'g'il bo'l. Ana shunda senga hamma rahmat deydi.

Xalqimizda «Ota tarbiyasini ko'rgan bola» yoki «Otasining o'g'li», «Otasiga tortgan inson» degan yaxshi iboralar bor. Yoki aksincha, «Otabezori kimsa», «Ota nasihatini olmagan nodon» degan achchiq gaplar ham mavjud.

Ota-onasini boshiga ko'targan bolalarni, yigit-qizlarni ko'rib qanchalik quvonsak, ularni xor-u zor qilib, hollaridan xabar olmay qo'yanlardan shunchalik nafratlanamiz.

Biz bilgan Rustam ota-onasining pand-nasihatlariga quloq solib, oqil farzand bo'lishga intildi va niyatiga yetdi. Aksincha, Hamid esa xudbin chiqdi va bezorilarga qo'shilib, ko'chadan beri kelmadi. Hozirda Rustam katta tashkilotda ishlaydi, o'g'il-qizlari juda aqlli, odobli, o'zini ham butun mahalla hurmat qiladi. Hamidning esa na ish joyining, na biror kasbining tayini yo'q. Haligacha so'qqabosh. Do'konga qorovul qilib qo'yishgan edi, shuni ham eplolmadi. Bir kecha do'konni ochib, ichimlik o'g'irlabdi. Misi chiqib, sharmanda bo'ldi va ishdan ham haydaldi.

Qarib-qartaygan ota-onasi uning nochor ahvolini ko'rib, zor qaqshamoqda. Bundaylarga achinasan, albatta.

Qaysi kuni Ibodulla muallimni ko'rdim, bolam. Shod kelyapti. Qo'lida bozorxalta. «O'g'lim tanlovda birinchi o'rinni olibdi», dedi xursand bo'lib. Shu quvonchli xabarini eshitib, bugun o'g'liga osh qilib bermoqchi ekan. Bu yaxshi rag'bat. Farzandning har bir quvonchi ota uchun bayram. Bunday kunlarda ota qalbi yayrab ketadi, bolam.

Bu mavzu, bolam, o'zbek adabiyotida alohida o'rin tutadi. Farzand to'g'risida Alisher Navoiy bobomiz qancha ko'p pand-nasihat va hikmatlar aytganlar. «O'tkan kunlar» asari qahramoni Otabekni oling. Qanchalik aqlli, dono farzand. Yusufbek hojining donoligi-chi! Demak, qars ikki qo'ldan, bolam. Farzandning noqobil chiqishiga kattalar ham aybdor. Buni ham unutmaslik kerak.

Bolalarim, shu Vatan tuprog'ini ko'zingizga surting, ota-onalaringizning qadriga yeting. Ertaga bu o'zingizga baxt bo'lib qaytadi.

Oqqo ko'chiruvchi SHAHNOZA

MAKTABIMIZ OBOD BO'LSIN!

Yurtimizdagi umumiy o'rta ta'lim muassasalarida har oyda biror fan oyligi o'tkazilishi yaxshi bir an'anaga aylanib qoldi. Zumrad bahorning ilk oyi – mart ham bundan mustasno emas. Mart kimyo, biologiya, fizika fanlari oyligidir.

Poytaxtimizdagi 167-maktabda ham mazkur oylik noan'anaviy – dars va musobaqalar, devoriy gazeta va bukletlar ko'rgazmasi namoyishi, o'quvchilarning mustaqil ishlari ko'rigi tarzida qiziqarli o'tmoqda. Ayniqsa, biologiya fani o'qituvchisi Nigora Sobirovaning 7-«A» sinfda ko'rgazmali qurollar, texnik vositalar asosida qushlar mavzusida o'tgan darsi o'quvchilarda katta qiziqish uyg'otdi. Ustozning shogirdlari intellektual salohiyatini oshirish maqsadida faniga oid test savollari tuzib, viktorinalar o'tkazib turishi ham ijobiy samara beryapti.

Mazkur bilim dargohida o'ttiz yildan buyon kimyo fanidan saboq berib kelayotgan

Minavvar opa Qamariddinovaning 7-sinflarda o'tgan «Asoslarning olinishi va xossalari» mavzusidagi noan'anaviy uslubdagi darsi ham qiziqarli tarzda o'tdi. Ustozning turli reaksiyalarni tajriba asosida ko'rsatib berishi o'quvchilarning mavzuni puxta tushunib olishlarida qo'l keldi.

Bu zahmatkash muallimlar yosh avlodga bilim beribgina qolmay, ularda yoshlikdanoq mehnatsevarlik ko'nikmalarini shakllantirish maqsadida bahorgi ta'til kunlarida obodonlashtirish ishlariga jalb qilishyapti. Shuningdek, maktab qoshidagi sport, hunar va fan to'garaklarida chiniqib, bilim olib, hunar o'rganib, barkamol avlod bo'lib kamol topishlariga o'z hissalarini qo'shib kelishyapti.

AZIZA

Hamisha uyg'oq xotira

singillari Hasan-Zuhralarning mehribon akasi bo'lib ulg'aydi. Sinfdoshlari orasida odob-u axloqi, mehribonligi va topqirliqi bilan ajralib turardi.

Shavkatjon barcha fanlardan a'loga o'qir, ayniqsa, matematika faniga ishtiyoqi balandligidan ustoz Abdug'affor Alimurodovning yonidan jilmasdi. Ustoz unga qo'shimcha topshiriqlar, qiziqarli misol va masalalar berib, bilimini oshirishga ko'maklashardi.

Darsdan bo'sh vaqtlarini tumandagi 51-maktab qoshida tashkil etilgan milliy kurash to'garagida o'tkazar va bu borada ham yutuqlarga erishayotgandi. Jismonan chiniqqani uchun ham uyda ota-onasiga dastyor bo'lib, mol-holga qarashni ham, ukalarining darslariga ko'maklashishni ham uddalardi. Uning sharofati bilan endigina 3 yoshga kirgan egizak ukalari Hasan va Zuhralar jajji barmoqchalarini bukib, 100 gacha sanashni o'rganib olishgan.

Xullas, qiziqishlarining cheki yo'q edi. Menga havas qilib: «Katta bo'lsam, siz kabi o'qituvchi bo'laman», derdi.

13 yoshli nabiram Shavkatjon haqida o'tgan zamonda gapirishimning boisi, u hozir oramizda yo'q. Baxtsiz hodisa tufayli bevaqt olamdan o'tdi. Barcha bolalar kabi sho'x, o'yinqaroq, shuningdek, maqsad sari intiluvchan, yaqinlariga o'ta mehribon bo'lgan nabiramning porloq xotirasi ota-onasi, yaqinlari qalbidan mangu yashaydi.

Bo'ron NORMURODOV, Suxrondaryo viloyati, Sho'rchi tumani

MATEMATIK BO'LMOQCHI EDI...

Hayotimiz davomchilari bo'lmish nabiralimiz biz buva va buvijonlari uchun boldan-da laziz, ardoqli bo'lisharkan. Ular o'nata bo'lishsa, o'rnilar bo'lakcha bo'larkan.

Bugun nabiram Shavkatjonni xotirlamoqchiman. Oilaning to'ng'ichi bo'lgani uchun ham uni erkalam, ardoqlashardi. Shunday bo'lsa-da, bolakay erka bo'lib o'smadi, ota-onasining eng yaqin ko'makchisi, uka va

O'rigidan danagi shirin, deganlaricha bor ekan.

YASHARISH FASLI

Xalqimizning axloqiy-ma'naviy qadriyatlarini mujassam bo'lgan, ezgu niyatlar bilan tantana qilinadigan baxt va bahor bayrami – Navro'z qancha-qancha zamon bo'ronlaridan omon o'tdi. Mustaqillik yillarida esa Navro'z bayrami ilgari hech ko'rilmagan ko'lam va shukuh-la madaniy hayotimizdan munosib joy oldi.

Navro'z yoshlarni o'z xalqini yanada yaqinroq bilishi, uning ruhiyatini tushunishi, shu xalqqa chambarchas bog'lanib ketishi omili desak, hech mubolag'a bo'lmaydi.

Navro'z bayrami hammaga, ayniqsa, bolalarga olam-olam quvonch, shodlik ulashuvchi tantanadir. Ular uchun Navro'z udumlari, an'analari, rasmlarining juda qiziqarlidir. Bolalar Navro'z kunlari kurash, chillak, ot o'yini, poyga, uzoqqa koptok otish, bekinmashoq, varrak uchirish, quloq cho'zma, tez aytish, danak o'yini, eshak mindi, oq terakmi-ko'k terak kabi milliy o'yinlarni o'ynab charchamaydilar. Bu kabi tadbirlar yoshlarda milliy ong va tafakkurning shakllanishida, jismonan sog'lom, ma'nan barkamol bo'lib yetishishida alohida ahamiyat kasb etadi.

Shahlo XOLMATOVA, yosh muxbirimiz

Tanishing: Komillik sari intilayotgan yoshlarimizdan yana biri Madina ABDULLAYEVA. Hali juda yosh bo'lsa-da, uning yaxshigina qalami bor. Yozgan hikoyalari, ertaklarining birinchi o'quvchilari bo'lmish tengdoshlari fikrlarini o'rganib, ustozlari maslahatlariga amal qilib, kelgusida ijodkor bo'lishni orzulayapti.

Quyida Madinaning ertagini e'tiboringizga havola qilyapmiz.

SHAHZODANING OTI

Bir bor ekan, bir yo'q ekan. Qadimda bir podshohlukda jonivorlarga mehribon valiaht Shahzoda yashagan ekan. Uning «Chaqmoq» laqabi bir uchqur oti bo'lib, u shamoldan tez yugurur, yurganda borliq larzaga kelarkan. Bir kuni saroy otboqari Chaqmoqni mashq qildirayotganda, ot yiqilib, oyog'i sinibdi. Otining azoblanayotganini ko'rgan Shahzoda siqilib, hech narsa yemay, xastalanib, hushidan ketibdi. Saroy tabiblari harchand urinishmasin, uni davolay olishmabdi. Bu holdan darg'azab bo'lgan podshoh eng kuchli tabiblarni yig'ib, shunday debdi:

– Sizlarga uch kun muhlat: kimda-kim o'g'limni davolasa, ustidan zar sochaman. Davolay olmasangiz, hammangizni dorga ostiraman.

Tabiblar chuqur o'yga tolshibdi, ammo ilojini topa

o'lishmabdi. Shunda qo'shni mamlakatdan kelgan bir tabib ularning jonlariga oro kiribdi. Valiahtni ko'zdan kechirib: – Shahzodaning biror-bir bog'lanib qolgan jonivori bormidi? – deb so'rabdi.

– Ha, ha, oti bor edi, – deya javob berishibdi tabiblar baravariga. – Uning yaqinda oyog'i sinib qoldi...

Avval ana shu jonivorni davolash kerak, – debdi tabib. – Keyin Shahzodani davolash oson kechadi.

Tabiblar otni davolab, oyoqqa turg'izishibdi. Chaqmoq saroy hovlisi bo'ylab yugurganda, tuyog'ining dupurini his qilibmi, bir necha kundan buyon hushsiz yotgan Shahzoda ko'zlarini ochibdi va tez orada sog'ayib ketibdi.

– Tila tilagingni, – debdi podshoh tabibga quvonchi ichiga sig'may. – Boshingdan oltin-u javohirlar sochaymi?

– Menga boylik kerakmas, – debdi tabib kamsuqumlik bilan. – Saroy kutubxonasidagi kitoblarni o'qishimga ruxsat bersangiz kifoya.

Tabibning aql-u zakovatiga qoyil qolgan podshoh uni o'ziga o'ng qo'l vazir etib tayinlabdi.

Madina ABDULLAYEVA, Xorazm viloyati, Bog'ot tumanidagi 24-umumta'lim maktabining 3-«A» sinf o'quvchisi

Jiyanboy bir haftada manaman degan dehqonning bir yillik daromadini topdi

Yusuf ABDULLAYEV

Boshi o'tgan soslarda

Onasi yoqasini ko'tarib tufladi:

– Vahimang ham bor bo'lsin-ey, chayon chaqibdimi, deb qo'rqib ketibman.

Keyin ko'chatni ohista ushlab, yaqinroqdan qaradi.

– Iye, rostdanam barg yozay deyapti. Voy bolam-ey, harakatlaring zoye ketmabdi. Hali otang kelsalar, u kishiyam ko'rib xursand bo'ladilar.

Mirzajon otasini kechgacha intiq bo'lib kutdi. Eshikdan kirib kelishi bilan yugurib borib suyunchiladi:

– Dada, dadajon! Anavi ko'chatim kurtaklabdi. Erta-indin barg chiqarsa kerak.

U dadasi ham onasi kabi hayajonlanib ketishi, boshini silab, «Balli o'g'lim!» deyishini kutgandi.

Afsuski, unday bo'lmadi. Otasi: «Ha, yaxshi», deganicha ichkariga kirib ketdi. Mirzajon so'nggi umidi ham ish bermaganidan xafa bo'ldi. Bu orada kunlar ketidan kunlar

(Bo'lgan voqea)

o'tib, erta ekilgan sabzavotlar bozorbop bo'ldi. O'tgan yili «og'zi kuygan» dehqonlar sabzi ekmaganmi yo Mirzajonni ertaroq yetilganmi,

xullas, birinchilardan bo'lib uning sabzisi bozorga chiqdi. Tog'asining iborasi bilan aytganda, jiyaniga Xudo berdi shekilli. Bir necha qoplardagi sabzilar bir zumda talash bo'lib ketdi. Yana fermer tog'aning iborasidan keltiradigan bo'lsak: «Jiyanboy bir haftada manaman degan dehqonning bir yillik daromadini topdi». Otasi ham bu holdan hayron bo'ldi. Dam olish kuni o'g'lini barvaqt uyg'otib, birga dalasiga bordi. Hammani hayron qoldirib, poliz chetiga chayla qurishga kirishdi. Tog'asi bilan birgalashib tushlik qilishdi, ancha hangomalashishdi. Egatlarni aylanib, bir-ikki kundan so'ng navbatdagi hosilni yig'ishtirishni kelishib olishdi. Keyin esa tog'asi va bir necha dehqonlar oldida o'g'lining boshini silab: «Mirzaboyvachcha, sabzidan bo'shagan yerga ikkinchi hosil uchun nima ekamiz?» – deya yelkasiga qoqib qo'ydi.

Tamom

«NAVRO'Z» AYLANMA SKANVORDI

Foziljon ORIPOV tuzdi

BOSH MUHARRIR:
To'lqin HAYITOV

Dizaynerlar:
Fazliddin SHOYODGOROV,
Olovuddin ORIPOV
Navbatchilar:
Gulyuz ORIFJONOVA,
Yusuf ABDULLAYEV

Gazeta
O'zbekiston
Matbuot va
axborot
agentligida
0208-raqam
bilan 2007-yil
2-fevralda
ro'yxatdan
o'tgan.

TAHRIR HAY'ATI:
G'ayrat SHUMAROV,
Svetlana INOMOVA,
Qahramon QURANBOYEV,
Odina JAMOLDINOVA,
Jabbor RAZZOQOV,
Murtazo SULTONOV,
Feruza JALILOVA
(Bosh muharrir o'rinbosari),
Feruza ADILOVA
(mas'ul kotib),
Dilmurod RAHMATILLAYEV,
Dilshoda DADAJONOVA

Manzilibiz:

Toshkent shahri,
Navoiy ko'chasi, 30-uy.
Indeks: 100129.
Obuna indeksi: 198.
e-mail: tong1924@bk.ru
Tel: 244-27-25, 244-63-08
Tel./faks:
(99871) 244-38-10

«O'zbekiston»
nashriyot-mabaa ijodiy
uyida chop etildi.
Haftaning
dushanba kuni chiqadi.
Shakli A-3,
2 bosma taboq.
ISSN 2010-6092
Adadi - 76552
Buyurtma N: J 9148

Muassislar:

O'zbekiston Matbuot va axborot agentligi,
O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi,
«KAMOLOT» yoshlar ijtimoiy harakati Markaziy Kengashi,
«SOG'LOM AVLOD UCHUN» hukumatga
qarashli bo'lmagan Xalqaro xayriya jam'arasi.